

Iedereen die een vreemde taal leert, heeft een hele kluif aan de werkwoorden. Bij het Gronings is dat niet anders. Daarom helpt dit boek een handje. Met zijn uitgewerkte lijst van onregelmatige werkwoorden is het een handig naslagwerk. De toelichting op het systeem achter de zwakke werkwoorden, de aanwijzingen voor uitspraak en schrijfwijze en de talrijke vertaal oefeningen maken **Hogelandster waarkwoorden** een onmisbaar hulpmiddel voor iedereen die zich het Gronings probeert eigen te maken.

HINDRY SCHOONHOVEN
CHRISTOPHER BERGMANN

Hogelandster waarkwoorden

ISBN 9789082342215

9 789082 342215

HOGELANDSTER WAARKWOORDEN

HINDRY SCHOONHOVEN
CHRISTOPHER BERGMANN

Hogelandster

waarkwoorden

HUIS VAN DE GRONINGER CULTUUR
GRONINGEN 2015

Een uitgave van het **Huis** van de **Groninger Cultuur**

Eerste druk 2015 • Productie: De Marge, Groningen

ISBN 978-90-823422-1-5

In dit boek hebben we gebruik gemaakt van twee lettertypes: *Huronia*, ontworpen door ROSS MILLS (Tiro Typeworks), voor de doorlopende tekst en *taz/taz Condensed/taz Text*, ontworpen door LUCAS DE GROOT (LucasFonts), voor titels en tabellen.

VOORWOORD

Het kán haast niet anders: wie zich in de Groninger werkwoorden verdiept, móet wel ontzettend enthousiast worden van zoveel diversiteit in de taal. Alleen al aan de lange lijst met werkwoorden die in dit boek is opgenomen, is te zien dat ook Hindry Schoonhoven en Christopher Bergmann die bevolgenheid hebben en dat zij zich daar met geweldig veel genoegen in hebben verdiept. Niemand zal zich nog af hoeven vragen hoeveel aardigheid Ter Laan en Reker – de twee meest geraadpleegde bronnen – hebben gehad in het schrijven van resp. het *Nieuw Groninger Woordenboek* (1952) en het *Zakwoordenboek* (1998).

Vooraf bij de cursussen Gronings bleek behoefte aan een leidraad voor het leren en gebruiken van werkwoorden. Zo staat in de inleiding: “Het probleem bij de vervoeging van Groningse werkwoorden zit ’m in de enorme variatie naar regio en leeftijd.” Draai het eens om en vervang “probleem” door “interessante, spannende, enerverende”. Want die verscheidenheid aan vervoegingen is werkelijk een plezierige uitdaging om in kaart te brengen.

Begrijpelijk is natuurlijk wel dat iemand die niet bekend is met het Gronings, al gauw door de bomen het bos niet meer ziet. Ook voor hen zou dit boek een beeld moeten geven van wat er zoal gesproken wordt in het noorden van de provincie.

Iedereen die een cursus Gronings volgt, mag zich dan ook rijk prijzen. Zoveel verscheidenheid, *dat is ja zeldzaam!*

ELINE BRONTSEMA

Streektaalfunctionaris Provincie Groningen

INHOUD: DEEL 1 – GRAMMATICA

- 1** Inleiding – 14
- 2** Hogelandsters – 16
- 3** Algemene regels – 18
- 4** Zwakke werkwoorden – 22
- 5** Hulpwerkwoorden – 25
- 6** Onregelmatige werkwoorden – 29
 - Lijst van onregelmatige werkwoorden – 33
- 7** Verantwoording – 46

INHOUD: DEEL 2 – OEFENINGEN

	Inleiding	- 54
1	Les 1: Zwakke werkwoorden	- 55
2	Les 2: Zwakke werkwoorden	- 61
3	Les 3: Hulpwerkwoorden	- 65
4	Les 4: Hulpwerkwoorden	- 69
5	Les 5: Onregelmatige werkwoorden	- 73
6	Les 6: Onregelmatige werkwoorden	- 77
7	Les 7: Onregelmatige werkwoorden	- 81
8	Les 8: Onregelmatige werkwoorden	- 85
9	Les 9: Onregelmatige werkwoorden	- 89
10	Les 10: Onregelmatige werkwoorden	- 93
11	Les 11: Alle werkwoorden	- 97
12	Les 12: Alle werkwoorden	- 103
13	Les 13: Alle werkwoorden	- 109
14	Les 14: Alle werkwoorden	- 115
15	Les 15: Alle werkwoorden	- 121
16	Les 16: Alle werkwoorden	- 127
17	Les 17: Alle werkwoorden	- 133
18	Les 18: Alle werkwoorden	- 139
19	Les 19: Alle werkwoorden	- 145
20	Les 20: Alle werkwoorden	- 151

Deel 1: Grammatica

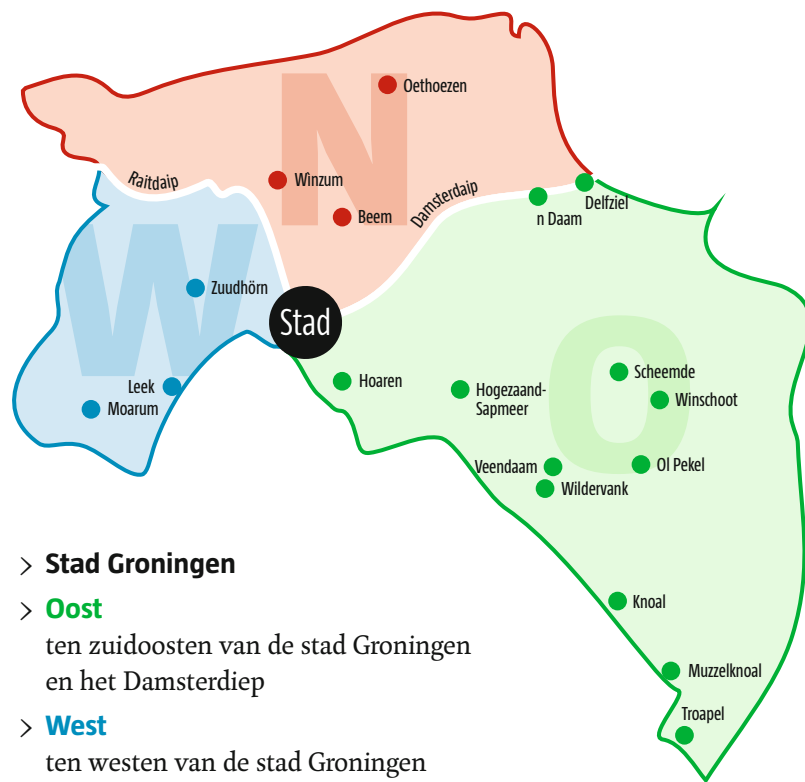
1 INLEIDING

In het najaar van 2013 ontmoetten Hindry Schoonhoven en Christopher Bergmann elkaar bij de cursus ‘Grunnegers veur beginners’ van het Huis van de Groninger Cultuur – de eerste als docent van de cursus, de tweede als cursist en promoverend taalwetenschapper. Beiden misten halverwege de cursus een hulpmiddel bij het (aan)leren van Groningse werkwoorden. Samen hebben zij daarom dit boek samengesteld.

Het probleem bij de vervoeging van Groningse werkwoorden zit ’m in de enorme variatie naar regio en leeftijd. Iemand die zich het Gronings probeert eigen te maken, is hierdoor al gauw het spoor bijster. Dit boek wijst een weg en laat zien wat anno 2015 de gangbare vervoegingen op het Hogeland zijn.

In deel 1 van dit boek staat wat over verschillende werkwoordsoorten, over de schrijfwijze, de uitspraak en over de toepassing van werkwoorden. De overzichten aan het eind van de hoofdstukken 4, 5 en 6 vormen het hart van dit deel. De toelichtende tekst geeft de informatie die nodig is om die overzichten te begrijpen en om er mee te werken. Een volledige grammatica is het niet. Met de vertaal oefeningen in deel 2 kan de lezer de informatie uit deel 1 onder de knie krijgen.

‘Hogelandster waarkwoorden’ is in de eerste plaats gemaakt voor mensen die een cursus Gronings volgen. Niet alleen voor hen, maar voor iedereen die het Gronings een warm hart toedraagt, staat het boek als pdf op de website van het Huis van de Groninger Cultuur (www.huisvandegroningercultuur.nl).

- > **Stad Groningen**
- > **Oost**
ten zuidoosten van de stad Groningen
en het Damsterdiep
- > **West**
ten westen van de stad Groningen
en het Reitdiep
- > **Noord**
ten noorden van de stad Groningen,
het Reitdiep en het Damsterdiep

2 HOGELANDSTERS

Het Gronings van Veendam klinkt heel anders dan het dialect in Grootegast. Er zijn dan ook meerdere varianten van het Gronings. Binnen de provincie zijn er vier taalgebieden (zie afbeelding).

De begrenzing van het taalgebied Noord valt samen met die van de landstreek die we het Hogeland noemen. Het dialect in dat gebied heet daarom ook het Hogelandsters. Dit boek gaat over de werkwoorden van dát dialect.

Het Hogelandsters onderscheidt zich op vier manieren van de andere varianten van het Gronings:

Geen t

In de tweede persoon enkelvoud (*jij*) tegenwoordige tijd wordt geen *t* gezegd en geschreven aan het eind van het werkwoord. Waar men elders in de provincie bijvoorbeeld *doe woonst* (*jij woont*) zegt en schrijft, is op het Hogeland *doe woons* gebruikelijk.

Zich

Bij wederkerende (reflexieve) werkwoorden hoort normaal gesproken het woordje *zich* (bijvoorbeeld *zich gedragen* of *zich vergissen*). In het taalgebied Oost komen we dit wederkerend voor-naamwoord *zich* tegen in de vorm van *zok* of *zuk*.

2 HOGELANDSTERS

In het Noord-Gronings wordt *zich* helemaal niet gebruikt. Op het Hogeland horen en schrijven we in plaats daarvan de persoonlijke voornaamwoorden *hom*, *heur* en *joe*:

PERSOON	NEDERLANDS	HOGELANDSTERS
3e enkelvoud (mannelijk)	hij gedraagt zich	hai gedragt hom
3e enkelvoud (vrouwelijk)	zij gedraagt zich	zai gedragt heur
3e enkelvoud (onzijdig)	het gedraagt zich	t gedragt hom
2e enkelvoud/meervoud	u gedraagt zich	ie/joe gedroagen joe
3e meervoud	ze gedragen zich	zai gedroagen heur

i → ie

Op het Hogeland wordt een *i* in sommige gevallen uitgesproken en geschreven als *ie*. Dit heeft gevolgen voor een paar werkwoorden. Zo worden de werkwoorden *binden*, *vinden* en *winden* in het Hogelandsters *bienden*, *vienden* en *wienden*.

Toegevoegde e

Iets oudere Hogelandster sprekers en schrijvers verlengen af en toe de jij-vorm van een werkwoord met een *e*. Dit benadrukt de boodschap en werkt daardoor als een uitroepteken (voor het gebruik van accenttekens in dit boek, zie hoofdstuk 3):

- > Kins mor beter moaken da's *votkómze*.
- > Ik zaag toch da's doar *laipse*.

Deze verlenging komt vrijwel nooit voor bij zwakke werkwoorden in de verleden tijd.

3 ALGEMENE REGELS

Voluit schrijven

In de uitspraak van het Gronings wordt de *e* voor de laatste *n* van een werkwoord ingeslikt. Veel mensen hebben daardoor de neiging om werkwoorden (en andere woorden op *-en*) met een apostrof te schrijven daar waar de *e* is weggevallen. Dat is niet volgens de regels. Fonetische notatie levert moeilijk leesbare woorden op als *zitt'n*, *loop'm* en *zing'ng*. Ter behoud van het woordbeeld schrijven we werkwoorden zo veel mogelijk naar het Nederlands. We noteren in het Gronings, net als in het Nederlands, *zitten*, *lopen* en *zingen*.

Uitzonderingen op voluit schrijven

Op de regel dat we alles voluit schrijven zijn drie uitzonderingen. Die uitzonderingen doen zich voor bij werkwoorden met meer dan twee lettergrepen. Als de laatste twee lettergrepen geen klemtoon hebben, dan krijgen werkwoorden op:

- 1 **-eren** als uitgang *-ern* (*vergoadern*, *vernuuvern*);
- 2 **-elen** als uitgang *-eln* (*steukeln*, *dòbbeln*);
- 3 **-enen** als uitgang *-en* (*oopen*, *bereken*).

3 ALGEMENE REGELS

Geen ge- in voltooid deelwoord

Bij de vervoeging van het werkwoord *wonen* – *ik woon, ik woonde, ik heb gewoond* – is *gewoond* het voltooid deelwoord. In het Nederlands begint het voltooid deelwoord vaak met *ge-*. Dit is in het Gronings nooit zo (behalve wanneer *ge-* deel uitmaakt van het hele werkwoord, zoals *gebeuren*).

Het voltooid deelwoord van *wonen* luidt in het Gronings dan ook *ik heb woond*. Van *gebeuren* is het voltooid deelwoord *t is gebeurd*.

s of z

Naar gelang de eigen uitspraak kunnen werkwoorden die in het Nederlands met een *z* beginnen, in het Gronings geschreven worden met een *z* of een *s*. Zowel *zwaiten* (*zweten*) als *swaiten* is correct. In dit boek is in die gevallen consequent gekozen voor een *z*.

ó en ò

Diakritische tekens als accent aigu (*ó*) en accent grave (*ò*) komen, net als apostrofs, nauwelijks voor in het Gronings. Toch staan ze met enige regelmaat in dit boek, meest in combinatie met de *o*. Dit is alleen om de uitspraak duidelijk te maken. Deze accenten worden in andere teksten meestal niet geschreven.

Voor de uitspraak geldt het volgende:

- > de *ó* klinkt ongeveer als de *o* in het Nederlandse *soms*
- > de *ò* klinkt ongeveer als de *o* in het Nederlandse *mok*

Er zijn wel meer uitspraakvarianten van de *o*, maar deze grove indeling in *ó* en *ò* is voldoende om misverstanden over de betekenis van een woord te voorkomen. Dat vervolgens de nasale *ò* van *vòngen* anders klinkt dan de gerekte *ò* van *dòcht*, is schriftelijk niet uit te drukken. Om deze finesses onder de knie te krijgen, moet een cursist goed naar moedertaalsprekers luisteren.

Kofschip

Bij de keuze van *-te/-tes/-ten* of *-de/-des/-den* in de verleden tijd gaat ook in het Gronings het ezelsbruggetje van 't *kofschip* onverkort op. Als de stam van een werkwoord eindigt op een medeklinker uit 't *kofschip* (*t, k, f, s, ch* of *p*), dan krijgen de verleden tijd en het voltooid deelwoord *-te/-tes/-ten* respectievelijk *-t* als uitgang. In andere gevallen is die uitgang *-de/-des/-den* en *-d*.

De stam:

- > is normaal gesproken het hele werkwoord zonder *-en*;
- > is het hele werkwoord zonder *-n* bij Groningse werkwoorden op *-ern, -eln, -ken* en *-jen* (zie eerder dit hoofdstuk);
- > is gelijk aan het hele werkwoord bij Groningse werkwoorden van het type *open* en *reken* (zie eerder dit hoofdstuk).

3 ALGEMENE REGELS

Besevven en pazen

Er zijn werkwoorden die in het Gronings een stam op een *v* of een *z* hebben terwijl de stam van datzelfde werkwoord in het Nederlands op een *f* respectievelijk een *s* eindigt. Voorbeelden hiervan zijn *besevven* (*beseffen*) en *pazen* (*passen*).

De regels van 't *kofschip* blijven hier gewoon gelden. Dat betekent dat deze werkwoorden, anders dan in het Nederlands, *-de(n)* in de verleden tijd krijgen en *-d* aan het eind van het voltooid deelwoord. Het resultaat hiervan is *besefde/heb besefd* en *paasde/heb paasd*.

Vervoeging van deze werkwoorden met een *t* mag ook wanneer dit beter aansluit bij de uitspraak van de schrijver.

4 ZWAKKE WERKWOORDEN

Formules

Het leren van werkwoorden in een vreemde taal begint bij het leren van regelmatige, zwakke werkwoorden. Een zwak werkwoord:

- > krijgt, in tegenstelling tot een sterk werkwoord (zie hoofdstuk 6), geen andere klinker in de verleden tijd
(*ik fiet*s > *ik fiet*ste en *ik run* > *ik run*de zijn zwak, maar *ik loop* > *ik laip* is sterk);
- > krijgt in de verleden tijd *-te/-tes/-ten* of *-de/-des/-den* als uitgang
(*ik fiet*ste en *ik run*de zijn zwak, maar *ik laip* is sterk);
- > heeft een voltooid deelwoord op *-t* of *-d*
(*ik heb fiet*st en *ik heb run*d zijn zwak, maar *ik heb lopen* is sterk).

De vervoeging van een zwak werkwoord verloopt via een vast systeem dat ook behulpzaam is bij de vervoeging van onregelmatige werkwoorden. Dit systeem laat zich samenvatten in twee formules:

- 1 één voor werkwoorden die *-te/-tes/-ten* in de verleden tijd krijgen (waarbij het voltooid deelwoord op een *t* eindigt)
- 2 één voor werkwoorden die *-de/-des/-den* in de verleden tijd krijgen (waarbij het voltooid deelwoord op een *d* eindigt)

Bij twijfel laat, net als in het Nederlands, 't *kofschip* zien welke formule van toepassing is. Als de stam van een werkwoord eindigt op een medeklinker uit 't *kofschip* (*t*, *k*, *f*, *s*, *ch* of *p*), dan kan de eerste formule, die met *-te/-tes/-ten*, gebruikt worden. Als de werkwoordstam op een andere medeklinker of op een klinker eindigt, dan is de tweede formule van toepassing en wordt het werkwoord vervoegd met *-de/-des/-den* (zie ook hoofdstuk 3).

4 ZWAKKE WERKWOORDEN

Uitspraak verleden tijd in het meervoud

In het eerste hoofdstuk kwam al aan de orde dat beginners de neiging hebben om werkwoorden te schrijven met een apostrof. Hoewel dat fout is, valt het te verklaren aan de hand van de uitspraak van het Gronings. Daarin wordt de *e* voor de laatste *n* van een werkwoord ingeslikt. In de uitspraak horen we bijvoorbeeld *woon'n* en *draai'n*. Deze uitspraak levert een praktisch probleem op: Er is geen verschil te horen tussen de tegenwoordige tijd en de verleden tijd. *Wonen* en *woonden* klinken in het Gronings, net als *draaien* en *draaiden*, hetzelfde.

Dit probleem doet zich alleen bij zwakke werkwoorden voor. Groningers willen dit nog wel eens oplossen door de verledentijds-aanduiding *de* in de uitspraak te verplaatsen naar het eind van het werkwoord. Dus, waar we *woonden* en *draaiden* schrijven, horen we wel eens *woon'nde* en *draai'nde* als iemand duidelijk wil maken dat het om een verleden tijd gaat.

Overzicht

Bovenstaande toelichting op zwakke werkwoorden is samengevat in het overzicht rechts. Er is geen lijst met zwakke werkwoorden opgenomen; het kennen van het systeem is voldoende.

Tot deze categorie van zwakke werkwoorden behoren onder andere alle werkwoorden die in het Gronings op *-eln*, *-ern* en *-en* (zie hoofdstuk 3) eindigen. Ook de werkwoorden met *de*, ten opzichte van het Nederlands, ongebruikelijke verkleiningsuitgangen *-ken* (bijvoorbeeld *proemken* en *nipken*) en *-jen* (bijvoorbeeld *kwastjen* en *bezedjen*) zijn zwak en kennen een regelmatige vervoeging.

TEGENWOORDIGE TIJD	VERLEDEN TIJD	VOLTOOID DEELWOORD
WONEN		
ik woon	ik woonde	woond
doe woons	doe woondes	
hai/zai woont	hai/zai woonde	
wie wonen	wie woonden	
ie/foe wonen	ie/foe woonden	
zai wonen	zai woonden	
FORMULE	FORMULE 1	FORMULE 1
stam	stam + de	stam + d
stam + s	stam + de + s	
stam + t	stam + de	
infinitief	stam + de + n	
infinitief	stam + de + n	
infinitief	stam + de + n	
BAKKEN		
ik bak	ik bakte	bakt
doe baks	doe baktes	
hai/zai bakt	hai/zai bakte	
wie bakken	wie bakten	
ie/foe bakken	ie/foe bakten	
zai bakken	zai bakten	
FORMULE	FORMULE 2	FORMULE 2
stam	stam + te	stam + t
stam + s	stam + te + s	
stam + t	stam + te	
infinitief	stam + te + n	
infinitief	stam + te + n	
infinitief	stam + te + n	
TEGENWOORDIGE TIJD	VERLEDEN TIJD	VOLTOOID DEELWOORD

5 HULPWERKWOORDEN

Groene en rode volgorde

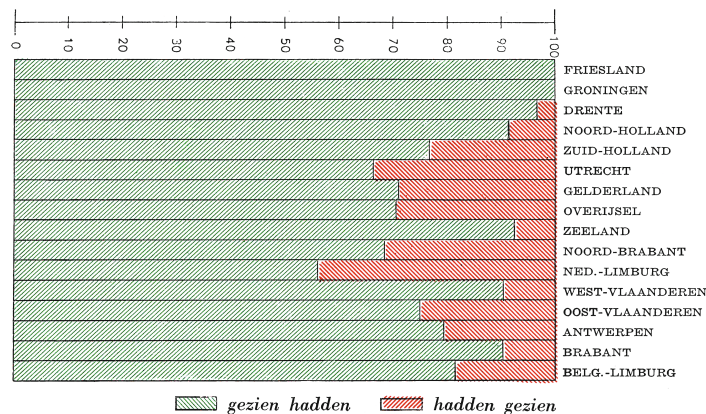
Het Gronings verschilt van het Nederlands in de volgorde waarin werkwoorden in een zin voorkomen. In het Nederlands staat een hulpwerkwoord vaak vóór het hoofdwerkwoord:

> Ik weet nog goed wanneer ik mijn huis *heb gekocht*.

Van oudsher gaat in het Gronings het hoofdwerkwoord juist vooraf aan het hulpwerkwoord:

> Ik wait nog goud wanneer of k mien hoes *kòcht heb*.

De werkwoordvolgorde in het Nederlands wordt de rode volgorde genoemd, die in het Gronings de groene volgorde. Deze termen zijn ontleend aan een Vlaams dialectonderzoek dat Anita Pauwels in 1953 uitvoerde. Dit plaatje uit haar rapportage laat zien waarom het 'rood' en 'groen' heet:

Vervangende infinitief

Om een zin in de voltooid tijd te zetten, is normaal gesproken een voltooid deelwoord nodig:

	NEDERLANDS	HOGELANDSTERS
Tegenwoordige tijd	Jij doet je huiswerk.	Doe duś dien hoeswaark.
Voltooid tijd	Jij hebt je huiswerk gedaan .	Doe hes dien hoeswaark doan .

Gedaan en *doan* zijn de voltooid deelwoorden. Tot zover is er geen verschil tussen het Nederlands en het Gronings. Dat is anders als we een zin in de voltooid tijd zetten waarin ook nog een hulpwerkwoord staat:

	NEDERLANDS	HOGELANDSTERS
Tegenwoordige tijd	Jij moet je huiswerk doen.	Doe mòś dien hoeswaark doun.
Voltooid tijd	Jij had je huiswerk moeten doen.	Doe haars dien hoeswaark doun móśt .

De Groningse vertaling van dit zinnetje gebruikt in de voltooid tijd het voltooid deelwoord (*móśt*) van het hulpwerkwoord. De Nederlandse vertaling doet dat niet. In plaats van een voltooid deelwoord staat daarin *moeten*, de infinitief van het hulpwerkwoord. *Moeten* noemen we om deze reden een vervangende infinitief.

Het Nederlands kan niet zonder zo'n vervangende infinitief. In het Gronings kan het voltooid deelwoord van het hulpwerkwoord gewoon blijven staan. De groene volgorde – eerst het hoofdwerkwoord (*doun*), dan het hulpwerkwoord (*móśt*) – blijft hierdoor in stand.

5 HULPWERKWOORDEN

In dit overzicht staan de meest voorkomende hulpwerkwoorden. Sommige daarvan kennen ook een jongere vervoeging – zie hier voor de lijst van onregelmatige werkwoorden in hoofdstuk 6.

TGW. TIJD	VERL. TIJD	VDW: bleven	TGW. TIJD	VERL. TIJD	VDW: doen	TGW. TIJD	VERL. TIJD	VDW: gaan
BLIEVEN	VDW: bleven	ik bleef doe bleefs hal/zai bleef wie bleven ie/ Joe bleven zai bleven	DOEN	VDW: doen	ik dee doe dees hal/zai dee wie deden ie/ Joe deden zai deden	GOAN	VDW: gaan	ik gjing doe gaais hal/zai gaait wie goan ie/ Joe goan zai goan
HEBBEN	VDW: had	ik heb doe hes hal/zai het wie hebben ie/ Joe hebben zai hebben	HUIVEN	VDW: huidf	ik huif doe huifs hal/zai huift wie huiven ie/ Joe huiven zai huiven	KINNEN	VDW: kind	ik kin doe kins hal/zai kin wie kinnen ie/ Joe kinnen zai kinnen
TGW. TIJD	VERL. TIJD		TGW. TIJD	VERL. TIJD		TGW. TIJD	VERL. TIJD	

TGW. TIJD	VERL. TIJD	VDW: kommen	TGW. TIJD	VERL. TIJD	VDW: loaten	TGW. TIJD	VERL. TIJD	VDW: magd/mócht	TGW. TIJD	VERL. TIJD	VDW: móst
KOMMEN	VDW: kommen	ik kom doe koms hal/zai komt wie kommen ie/ Joe kommen zai kommen	LOATEN	VDW: loaten	ik lait doe laits hal/zai lait wie laiten ie/ Joe laiten zai laiten	MAGGEN	VDW: magd/mócht	ik móg doe mógs hal/zai móg wie móggen ie/ Joe móggen zai móggen	MOUTEN	VDW: móst	ik mós doe mós hal/zai mós wie mózen ie/ Joe mózen zai mózen
WEZEN	VDW: wést	ik bin doe bis hal/zai is wie binnen ie/ Joe binnen zai binnen	WILLEN	VDW: wilid	ik wól doe wóls hal/zai wól wie wóllen ie/ Joe wóllen zai wóllen	WORDEN	VDW: worden	ik wor doe wors hal/zai wordt wie worden ie/ Joe worden zai worden	ZELLEN	VDW: zeld	ik zol doe zols hal/zai zol wie zollen ie/ Joe zollen zai zollen
TGW. TIJD	VERL. TIJD		TGW. TIJD	VERL. TIJD		TGW. TIJD	VERL. TIJD		TGW. TIJD	VERL. TIJD	

6 ONREGELMATIGE WERKWOORDEN

De vervoeging van zwakke werkwoorden is volkomen voorspelbaar. Dat kan van heel veel andere werkwoorden niet gezegd worden. We onderscheiden twee categorieën onregelmatige werkwoorden, te weten sterke werkwoorden en alternerende werkwoorden.

Sterke werkwoorden

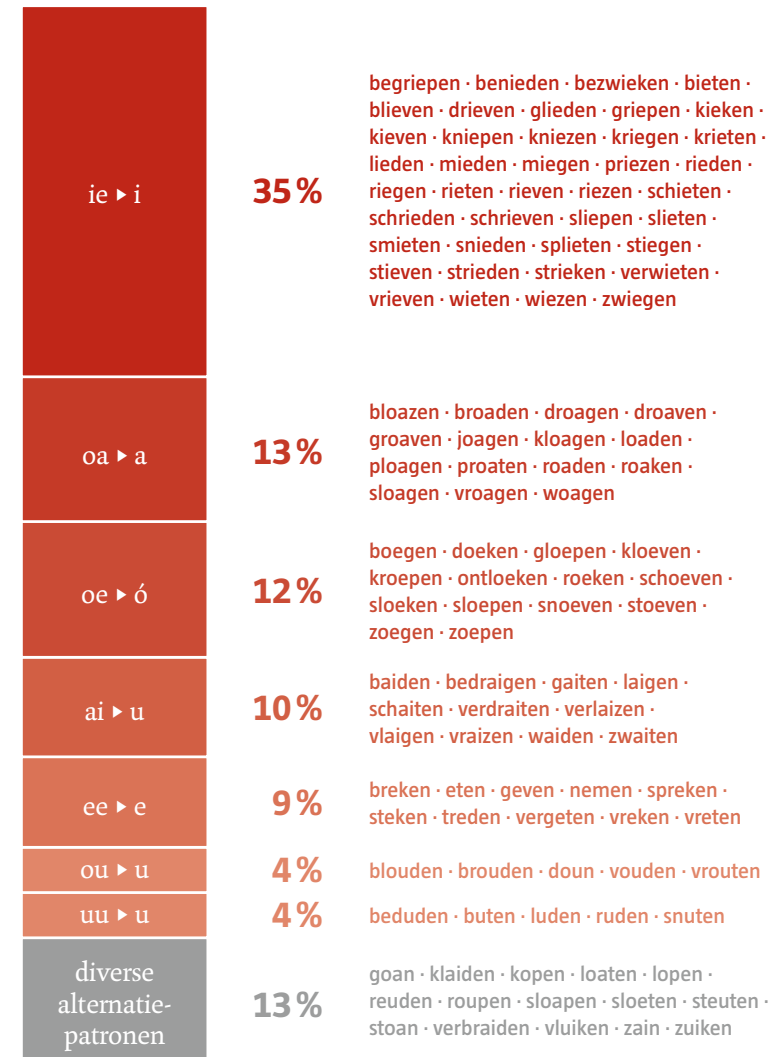
Een werkwoord is sterk als de verleden tijd een andere klinker heeft dan de tegenwoordige tijd (bijvoorbeeld *ik loop, ik liep*). Een ander kenmerk van een sterk werkwoord is dat het voltooid deelwoord eindigt op *-en* (*ik heb gelopen*).

Mengvormen komen ook voor. Zo heeft *vragen* een sterke verleden tijd (*ik vroeg*) maar een zwak voltooid deelwoord (*gevraagd*). Alle werkwoorden met minimaal één sterk kenmerk zijn in een lijst van onregelmatige werkwoorden aan het eind van dit hoofdstuk als sterk opgenomen.

Alternerende werkwoorden

We spreken van alternatie (of klinkerwisseling) als in de tegenwoordige tijd de tweede (*jij*) en derde persoon (*hij/zij*) een andere klinker hebben dan de eerste persoon (*ik*). Dit komt in het Gronings van oudsher heel vaak voor. Een voorbeeld van een alternerend werkwoord is *snieden*: *ik snie, doe snids, hai snidt*.

Alternatie komt bij verschillende klinkers voor. Het plaatje rechts laat zien welke klinkerwisselingen het vaakst optreden.

6 ONREGELMATIGE WERKWOORDEN

Jongere sprekers van het Gronings gebruiken steeds minder alternerende vormen. Dit is in de lijst aan het eind van dit hoofdstuk duidelijk te zien: bij alle alternerende werkwoorden staat een jongere, niet-alternerende vorm (zie ook de paragraaf rechts over de lijst van onregelmatige werkwoorden).

Bij alternerende werkwoorden zijn jongere vormen alleen gegeven voor de derde persoon enkelvoud, maar de klinker verandert dan evenmin in de *jij*-vorm.

Zwakke werkwoorden

In de lijst van onregelmatige werkwoorden staan ook enkele zwakke werkwoorden. Dit is het geval wanneer:

- > er een onregelmatig homoniem is. Zo kan het werkwoord *joagen* zowel 'hard rijden' als 'op jacht gaan' betekenen. *Joagen* in de eerste betekenis is alternerend (*ik joag, doe jags*), maar in de tweede betekenis is *joagen* zwak (*ik joag, doe joags*);
- > het Nederlandse werkwoord een sterk kenmerk vertoont (*ik heb gebakken*), maar het Groningse werkwoord zwak is (*ik heb bakt*);
- > het werkwoord de laatste tijd sterk verandert (*huiven* ▶ *huvven* en *duren* ▶ *duurven*);
- > er misverstanden bestaan over de vervoeging van het Nederlandse werkwoord (*aarven*);
- > er sterke gelijkenis is met een onregelmatig werkwoord (*bedraaigen/bedraigen, laaiden/lieden, raaizen/riezen*).

Lijst van onregelmatige werkwoorden

De verschillende soorten werkwoorden zijn in de lijst als volgt gemarkeerd:

- Zwak vervoegde werkwoorden
(bijv. *duren*: *ik duur – hai duurt – duurde – het duurd*)
- Sterk vervoegde werkwoorden
(bijv. *kaizen*: *ik kais – hai kaist – koos – het kozen*)
- Alternerende werkwoorden
(bijv. *droagen*: *ik droag – hai dragt – droug – het droagen*)

De linker- en de rechterkolom met de Groningse respectievelijk Nederlandse betekenis zijn wit gelaten zodat de cursist zichzelf kan 'overhoren'.

In de lijst met onregelmatige werkwoorden staan telkens de meest gangbare vormen. Ontwikkelingen staan tussen haakjes: Jongere vormen zijn aangegeven met een pijltje naar rechts (*ridt* ▶ *riedt*). Als een oudere vorm ook nog steeds regelmatig voorkomt, dan is deze met een pijltje naar links opgenomen (*begonnen* ◀ *begund*).

Alleen basisvormen zonder prefixen zijn opgenomen. Omdat bijvoorbeeld *drijven* in de lijst staat, ontbreken *opdrijven* en *aan-drijven*. Die vormen kunnen eenvoudig geconstrueerd worden aan de hand van de basisvorm *drijven*.

De kans is heel groot dat een werkwoord volkomen regelmatig is als het niet in de volgende lijst is opgenomen.

Infinitief	Tegenwoordige tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Verleden tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Vt. deelwoord	Vertaling
aandoeken	doek aan · doeks aan · doekt aan · doeken aan	doekte aan · doektes aan · doekte aan · doekten aan	aandoekt	knuffelen
aarven	aarf · aarfs · aarft · aarven	aarfde · aarfdes · aarfde · aarften	aarfd	erven
baargen	baarg · baargs · baargt · baargen	burg · burgs · burg · burgen	burgen	bergen
baiden	bai · buds · budt · baiden (budt ▶ baidt)	bo · boods · bo · boden (bo ▶ bood)	boden	bieden
bakken	bak · baks · bakt · bakken	bakte · baktés · bakte · bakten	bakt (▶ bakken)	bakken; klevén
barsten	barst · barsts · barst · barsten	bórst · bórsts · bórst · bórsten	bórstén	barsten
bedaarven	bedaarf · bedaarfs · bedaarft · bedaarven	bedurf · bedurfs · bedurf · bedurven	bedurven	bederven
bedraaigen	bedraaig · bedraaigs · bedraaigt · bedraaigen	bedraaigde · bedraaigdes · bedraaigde · bedraaigden	bedraaigd	bedreigen
bedraigen	bedraig · bedrugs · bedruft · bedraigen (bedruft ▶ bedraigt)	bedroog · bedroogs · bedroog · bedroegen	bedroegen	bedriegen
beduden	bedu · beduds · bedudt · beduden (bedudt ▶ beduudt)	beduude · beduuddes · beduude · beduuden (beduude ▶ beduudde)	bedud (▶ beduud)	betekenen
begriepen	begriep · begrieps · begript · begriepen (begript ▶ begriiept)	begreep · begreeps · begreep · begrepen	begrepen	begrijpen
begunnen	begun · beguns · begunt · begunnen	begón · begóns · begón · begómnen (begón ▶ begunde)	begómnen (▶ begunnd)	beginnen
benieden	benie · benids · benidt · benieden (benidt ▶ benieedt)	benee · benees · benee · beneden	beneden	benijden
betoalen	betoal · betoals · betoalt · betoalen	betoul · betouls · betoul · betoulen (betoul ▶ betoalde)	betoald	betalen
bevelen	beveel · beveels · beveelt · bevelen	bevoel · bevools · bevoel · bevoelen	bevoelen	bevelen
bewegen	beweeg · beweegs · beweegt · bewegen	bewoog · bewoogs · bewoog · bewogen	bewogen	bewegen
bezwieken	bezwiek · bezwiks · bezwikt · bezwieken (bezwikt ▶ bezwiekt)	bezwEEK · bezweeks · bezweek · bezweken	bezwEken	bezwijken
bidden	bid · bids · bidt · bidden	bee · bees · bee · beden	beden	bidden
bienden	bien · biens · biendt · bienden	bón · bóns · bón · bónden	bónden	binden

Infinitief	Tegenwoordige tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Verleden tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Vt. deelwoord	Vertaling
bieten	biet · bits · bit · bieten (bit ▶ biet)	beet · beets · beet · beten	beten	bijten
blieden	blied · blieds · bliedt · blieden	bleek · bleeks · bleek · bleken	bleken	blijken
blijven	blijf · blifs · blift · blieden (blift ▶ blijft)	bleef · bleefs · bleef · bleven	bleven	blijven; believeén
blinken	blink · blinks · blinkt · blinken	blónk · blónks · blónk · blónken	blónken	blinken
bloazen	bloas · bias · blast · bloazen (blast ▶ bloast)	blous · blous · blous · blouzen (blous ▶ bloasde)	bloazen	blazen; pochén
blouden	blou · bluds · bludt · blouden (bludt ▶ bloudt)	bludte · bludtes · bludte · bludten (bludte ▶ bloudde)	blud (▶ bloud)	bloeden
boegen	boeg · bógs · bógt · boegen	boog · boogs · boog · bogen	bogen	buigen
braaien	braai · braais · braait · braaien	braaide · braaides · braaide · braaiden	braaid	breien
braauwen	braauw · braauws · braauwt · braauwen	braauwde · braauwdes · braauwde · braauwden	braauwd	brouwen
breken	breek · breks · brekt · breken (brekt ▶ breekt)	brak · braks · brak · brak(w)en (brak ▶ brook)	broken	breken
brengen	bring · brings · brengt · brengen	brócht · bróchts · brócht · bróchten (brócht ▶ bróchde)	brócht	brengen
broaden	broa · brads · bradt · broaden (bradt ▶ broadt)	broaude · broaudes · broaude · broadden	broaden	braden
brouden	brou · bruds · brudt · brouden (brudt ▶ broudt)	brudde · bruddes · brudde · brudden (brudde ▶ broudde)	brud (▶ broud)	broeden
buten	buut · buts · but · buten (but ▶ buut)	buutte · buuttes · buutte · buutten	buut	ruilen
delven	delf · delfs · delft · delven	dólf · dólfs · dólf · dólven	dólven	delfen
denken	denk · denks · denkt · denken	dócht · dóchts · dócht · dóchten (dócht ▶ dóchde)	dócht	denken
dingen	ding · dings · dingt · dingen	dóng · dóngs · dóng · dóngen	dóngen	dingen
doeken	doek · dóks · dókt · doeken (dókt ▶ doekt)	dook · dooks · dook · doken	doken	duiken
dórsen	dórs · dórs · dórst · dórsen	dórsté · dórstes · dórsté · dórsen (dórsté ▶ dúrs)	dórst (▶ dúrsen)	dorsen
doun	dou · dus · dut · doun	dee · dees · dee · deden	doan	doen
drieven	drief · drifs · drift · drieven (drift ▶ drieft)	dreef · dreefs · dreef · dreven	dreven	drijven

Infinitief	Tegenwoordige tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Verleden tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Vt. deelwoord	Vertaling
dringen	dřing · dřings · dřingt · dřingen	dřng · dřngs · dřng · dřng	dřng · dřng	dřngen
drinken	dřnk · dřnks · dřnkt · dřnken	dřnk · dřnks · dřnk · dřnken	dřnken	dřnken
droagen	dřag · dřags · dřagt · dřaogen (dřgt ▶ dřagt)	dřug · dřugs · dřug · dřugen	dřaogen	dřagen
droaven	dřaf · dřafs · dřaft · dřaoven (dřaft ▶ dřaof)	dřaofde · dřaofdes · dřaofde · dřaofden	dřaofde	dřaoven
druppen	dřup · dřups · dřupt · dřuppen	dřoop · dřoops · dřoop · dřopen	dřopen	dřupen
duren	dřur · dřurs · dřurt · dřuren (dřur ▶ dřurf)	dřuude · dřuudes · dřuude · dřuuden (dřuude ▶ dřuufde)	dřuurd (▶ dřuufde)	dřuren
dwingen	dřwng · dřwngs · dřwngt · dřwngen	dřwng · dřwngs · dřwng · dřwngen	dřwng · dřwng	dřwngen
eten	eet · ets · et · eten (et ▶ eet)	at · ats · at · atten	eten	eten
fietsen	fřets · fřetses · fřetst · fřetsen	fřetste · fřetstes · fřetste · fřetsten	fřetsen	fřetst
fluiten	flřit · flřits · flřuit · flřuiten	fřoot · fřoots · flřoot · flřoten	fřoten	flřuiten
gaiten	gřit · gřits · gřut · gřaiten (gřut ▶ gřit)	goot · goots · goot · gōten	gōten	gřiten
gelden	gřl · gřls · gřldt · gřlden	gōl · gōls · gōls · gōlden	gōlden	gelden
genezen	genes · geneses · geneest · genezen	genas · genas · genas · genezen	genezen	genezen
genieten	genřet · genřets · genřet · genřieten	genoot · genoots · genoot · genooten	genooten	genieten
geven	geef · geft · gef · geven (geft ▶ geeft)	gaf · gafs · gaf · gavven	geven	geven
glijden	glře · glřes · glřldt · glřleden (glřldt ▶ glřleedt)	glee · glee · glee · gleden	gleden	glijden
glimmen	glřm · glřms · glřmt · glřmmen	glōm · glōms · glōm · glōmmen	glōmmen	glimmen
gloepen	glōep · glōps · glōpt · glōepen (glōpt ▶ glōept)	gloop · gloops · gloop · glopen	glopen	gloepen, kwaad kijken
gaan	goa · gaais · gaat · gaan (goa ▶ gaai)	ging · gings · ging · gingen	gaan	gaan
griepen	gřep · gřeps · gřipt · gřiepen (gřipt ▶ gřiept)	gřeep · gřeeps · gřeep · gřepen	gřepen	grijpen
groaven	gřoaf · gřafs · gřaft · gřoaven (gřaft ▶ gřoaft)	gřouf · gřoufs · gřouf · gřouwen	gřoaven	graven

Infinitief	Tegenwoordige tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Verleden tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Vt. deelwoord	Vertaling
haaisen	haais · haais · haais · haais	hees · hees · hees · heesen	heesen	hijsen
haauwen	haauw · haauws · haauwf · haauwen	haauwde · haauwdes · haauwde · haauwden	haauwen	slaan
haiten	hřit · hřits · hřit · hřiten	hřitte · hřittes · hřitte · hřitten	hřitten	heten
hangen	hang · hangs · hangt · hangen	hng · hngs · hng · hng · hng · hng	hng · hng	hangen
hebben	heb · hes · het · hebben	haar · haats · haar · haren	had	hebben
helpen	help · helps · helpt · helpen	hřp · hřps · hřp · hřpen (hřp ▶ hřp/hřp)	hřpen (▶ hřp/hřp)	helpen
heven	hef · hefs · heft · heven	hefde · hefdes · hefde · hefden	heven	heffen
hoalen	hoal · hoals · hoalt · hoalen	hil · hřls · hil · hřllen (hil ▶ hřl ▶ hoalde)	hoald	halen
hōlden	hōl · hōls · hōldt · hōlden	hil · hřls · hil · hřllen (hil ▶ hřl)	hōlden	houden
huiven	hřf · hřfs · hřft · huiven	hřfde · hřfdes · hřfde · hřfden	hřfde	hoeven (oud)
huwen	hřf · hřfs · hřft · huwen	hřfde · hřfdes · hřfde · hřfden	hřfde	hoeven (jong)
joagen	joag · joags · joagt · joagen	joagde · joagdes · joagde · joagden	joagd	jagen (op jacht gaan)
joagen	joag · jags · jagt · joagen (jagt ▶ joagt)	joag · joags · joag · joagen (joag ▶ joagde)	jagd (▶ joagd)	jagen (hard rijden)
kaizen	kais · kais · kais · kaizen	koos · koos · koos · kozen	kozen	kiezen
kennen	ken · kens · kent · kennen	kōn · kōns · kōn · kōnden (kōn ▶ kende)	kend	kennen (jong)
kieken	křek · křks · křkt · křeken (křkt ▶ křekt)	keek · keeks · keek · keken	keken	kijken
kieven	křef · křfs · křft · křieven (křft ▶ křeft ▶ křift)	keef · keefs · keef · keven	keven	kijven
kinnen	křn · křns · křn · křnnen	kōn · kōns · kōn · kōnden	křnd	kunnen; kernen (oud)
klaiden	křal · kředs · kředt · křaiden (kředt ▶ křaidt)	kředde · kředdes · kředde · kředden (kředde ▶ křaidde)	křed (▶ křaid)	kleden
klimmen	křlm · křlms · křlmt · klimmen	křlōm · křlōms · křlōm · křlōmmen	křlōmmen	klimmen

Infinitief	Tegenwoordige tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Verleden tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Vt. deelwoord	Vertaling
klinken	klink · klinks · klinkt · klinken	klónk · klónks · klónk · klónken	klónken	klinken
kloagen	kloag · klags · klaegt · kloagen (klaegt ▶ kloagt)	kloug · klougs · kloug · klougen (kloug ▶ kloagde)	kloagd	klaagen
kloeven	kloef · klófs · klóft · kloeven	kloof · kloofs · kloof · kloven	kloven	kluwen
kniepen	kniep · knips · knipt · kniepen (knipt ▶ kniept)	kneep · kneeps · kneep · knepen	knepen	knijpen
knieszen	knies · knis · knist · knieszen (knist ▶ kniest)	knees · knees · knies · knezen	knezen	gniffelen; grijzen
kómmen	kóm · kóms · kómt · kómmen	kwam · kwams · kwam · kwammen	kómmen	komen
kopen	koop · kóchs · kócht · kopen (kócht ▶ koopt)	kóchde · kóchdes · kóchde · kóchten (kóchde ▶ kócht)	kócht	kopen
kriegen	krieg · krigs · krigt · kriegen (krigt ▶ kriegt)	kreeg · kreegs · kreeg · kregen	kregen	krijgen; pakken
krietten	kriet · krites · kriet · krietten (kriet ▶ kriet)	kreet · krees · kreet · kreten	kreten	krijten
krimpen	krimp · kimps · krimpt · krimpen	krómp · krómps · krómp · krómpen	krómpen	krimpen
kroepen	kroep · króps · krópt · kroepen (krópt ▶ kroept)	koop · kroops · kroop · kropen	kropen	kruipen
laaiden	laai · laais · laaidt · laaiden	laaidde · laaiddes · laaidde · laaidden	laaid	leiden
laggen	lag · lags · lagt · laggen	lagde · lagdes · lagde · lagden	lagd	lachen
laigen	laig · lugs · lugt · laigen (lugt ▶ laigt)	loog · loogs · loog · logen	logen	liegen
lezen	lees · lees · leest · lezen	las · las · las · lasen	lezen	lezen
lieden	lie · lids · liedt · lieden (liedt ▶ liedt)	lees · lees · lee · leden	leden	pijn lijden; toestaan
lieken	liek · lieks · liekt · lieken	leek · leeks · leek · leken	leken	lijken
liggen	lig · ligs · ligt · liggen	laag · laags · laag · lag(g)en	leggen	liggen
loaden	loa · lads · ladt · loaden (ladt ▶ loadt)	loadde · loaddes · loadde · loadden	loaden	laden
loaten	loat · lets · let · loaten (let ▶ loat)	lait · laits · lait · laiten	loaten	laten
lopen	loop · lóps · lópt · lopen (lópt ▶ loopt)	laip · laips · laip · laipen	lopen	lopen; stromen

Infinitief	Tegenwoordige tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Verleden tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Vt. deelwoord	Vertaling
luden	lu · luds · ludd · luden (ludd ▶ luudd)	ludde · luddes · luddde · luddden (ludde ▶ luuddde)	lud (▶ luud)	luiden
maggen	mag · mags · magt · maggen	móg · mógs · móg · móggen	magd/mócht	houden van
melken	melk · melks · melkt · melken	mólk · mólks · mólk · mólken	mólken	melken
mengen	meng · mengs · mengt · mengen	mòng · mòngs · mòng · mòngen	mòngen	mengen
meten	meet · meets · meet · meten	mat · mats · mat · mat(t)en	meten	meten
mieden	mie · mids · midt · mieden (midt ▶ miedt)	mees · mees · mee · meden	meden	mijden
miegen	mieg · migs · migt · miegen (migt ▶ miegt)	meeg · meegs · meeg · megen	megen	pissen
moaken	moak · moaks · maakt · moaken	mouk · mouks · mouk · mouken (mouk ▶ moakte)	moakt	maken
moalen	moal · moals · maalt · moalen	moalde · moaldes · moalde · moalden	moalen	malen
mouten	mout · mòs · mout · mouten	mós · mós · mós · mózen	móst	moeten
(▶ mòtten)	(mout ▶ mòt, mouten ▶ mòtten)			
nemen	neem · nems · nemt · nemen (nemt ▶ neemt)	nám · nams · nam · nammen	nomen	nemen
ontbijten	ontbijt · ontbijts · ontbijt · ontbijten	ontbeet · ontbeets · ontbeet · ontbeten	ontbeten	ontbijten
ontginnen	ontgin · ontgins · ontgint · ontginnen	ontgón · ontgóns · ontgón · ontginnen	ontgónnen	ontginnen
ontloeken	ontloek · ontlóks · ontlókt · ontloeken (ontlókt ▶ ontloekt)	ontlook · ontlooks · ontlook · ontloeken	ontloeken	ontluiken
ploagen	ploag · plags · plagt · ploagen (plagt ▶ ploagt)	ploug · plougs · ploug · plougen (ploug ▶ ploagde)	ploagd	plagen
pluzen	pluus · pluus · pluust · pluzen	ploos · ploos · ploos · plozen	plozen	pluizen
priezen	pries · pris · prist · priezen (prist ▶ priest)	prees · prees · prees · prezen	prezen	prijzen
proaten	proat · prats · prat · proaten (prat ▶ proat)	proat · prouts · prout · prouten (proat ▶ proatte)	proat	praten
raaizen	raais · raais · raais · raaizen	raaisde · raaisdes · raaisde · raaisden	raaisd	reizen
reuden	reu · ruds · rudt · reuden (rudt ▶ reudt)	reuide · reuides · reuide · reuiden	reud	roelen

Infinitief	Tegenwoordige tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Verleden tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Vt. deelwoord	Vertaling
rieden	rie · rids · ridd · rieden (ridd ▶ riedt)	ree · rees · ree · reden	reden	rijden
riegen	rieg · rig · rigs · riegen (rigt ▶ riegt)	reeg · reegs · reeg · regen	regen	rijgen
rietten	riet · rits · rit · rieten (rit ▶ riet)	reet · reets · reet · reten	reten	trekken
rieven	rief · rifs · rift · rieven (rift ▶ rief)	reef · reefs · reef · reven	reven	raspen; harken
riezen	ries · ris · rist · riezen (rist ▶ riest)	rees · rees · rees · rezen	rezen	rijzen
roaden	roa · rads · radt · roaden (radt ▶ roadt)	roadde · roaddes · roadde · roadden	roaden	raden
roaken	roak · raks · rakt · roaken (rakt ▶ roakt)	rouk · rouks · rouk · rouken (rouk ▶ roakte)	roakt	raken
roeken	roek · róks · rókt · roeken (rókt ▶ roekt)	rook · rooks · rook · roken	roken	ruiken
roupen	roup · ròps · ròpt · roupen (rópt ▶ roupt)	raip · raips · raip · raipen	roupen	roepen
ruden	ru · ruds · rudt · ruden (rudt ▶ ruudd)	ruddle · ruddes · ruddle · rudden (ruddle ▶ ruuddde)	rud (▶ ruud)	ruiter; woelen
schaaiden	schaal · schaaïs · schaaïdt · schaaïden	schaaidde · schaaïdtes · schaaïdde · schaaïdden	schaaiden	scheiden
schaiten	schait · schuits · schut · schaiten (schut ▶ schait)	shoot · shoot's · shoot · schoten	schoten	schieten
scheidlen	schèl · schèls · schèltd · schèlden	schol · schòls · schól · schòlden	schòlden	scheiden
schenden	schèn · schens · schèndt · schenden	schón · schóns · schón · schónnen	schónnen	schenden
schénken	schénk · schénks · schénkt · schénken	schónk · schónks · schónk · schónken	schónken	schénken
scheppen	schep · scheps · schépt · scheppen	schaij · schaijs · schaij · schaijen	schoapen	scheppen (creëren)
scheren	scheer · scheers · scheert · scheren	schoor · schoors · schoor · schoren	schoren	scheren
schienen	schien · schiens · schient · schienen	scheen · scheens · scheen · schenen	schenen	schijnen
schieten	schiet · schits · schit · schieten (schit ▶ schiet)	scheet · scheets · scheet · scheten	scheten	schijten
schoelen	school · schoels · schoelt · schoelen	school · schools · school · scholen	scholen	schuilen
schoeven	schoef · schófs · schóft · schoeven (schóft ▶ schoeft)	schoof · schoofs · schoof · schoven	schoven	schuiven

Infinitief	Tegenwoordige tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Verleden tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Vt. deelwoord	Vertaling
schrieden	schrie · schrids · schridt · schrieden (schridt ▶ schriedt)	schree · schrees · schree · schrieden	schrieden	schrijden
schrievén	schrief · schrijs · schriift · schrievén (schriift ▶ schriefft)	schreef · schreefs · schreef · schrievén	schrievén	schrijven
schrikken	schrik · schriks · schrikt · schrikken	schrók · schróks · schrók · schrókken	schrókken	schrikken
slepen	sleep · slips · slijpt · slepen (slijpt ▶ slijept)	sleep · sleeps · sleep · slepen	slepen	slijpen
slieten	sliet · slits · slit · slieten (slit ▶ sliet)	sleet · sleets · sleet · slieten	slieten	slijten
slinken	slink · slinks · slinkt · slinken	slónk · slónks · slónk · slónken	slónken	slinken
¹ sloagen	sloag · slags · slagt · sloagen (slagt ▶ sloagt)	sloug · slougs · sloug · slougen	sloagen	slaan
² sloagen	sloag · sloags · sloagt · sloagen	sloagde · sloagdes · sloagde · sloagden	sloagd	slagen
sloapen	sloap · sleps · slept · sloapen (slept ▶ sloapt)	slaij · slaijs · slaij · slaijen	sloapen	slapen
sloeken	sloek · slóks · slókt · sloeken (slókt ▶ sloekt)	slook · slooks · slook · sloken	sloken	slikken
sloepen	sloep · slóps · slópt · sloepen (slópt ▶ sloept)	sloop · sloops · sloop · slopen	slopen	sluipen
sloeten	sloet · sluts · slut · sloeten (slut ▶ sloet)	sloot · sloots · sloot · sloten	sloeten	sluiten
smelten	smelt · smelts · smelt · smelten	smólt · smólts · smólt · smólten	smólten	smelten
smieten	smiet · smits · smit · smieten (smit ▶ smiet)	smeet · smeets · smeet · smeten	smeten	smijten
smoaken	smoak · smoals · smoakt · smoaken	smouk · smouks · smouk · smouken (smouk ▶ smoakte)	smoakt	smaken
snieden	snie · snids · snidt · snieden (snidt ▶ snieft)	snee · snees · snee · sneden	sneden	snijden
snoeven	snoef · snófs · snóft · snoeven (snóft ▶ snoeft)	snoof · snoofs · snoof · snoeven	snoeven	snuiven
snuten	snuut · snuts · snut · snuten (snut ▶ snuut)	snoot · snoots · snoot · snuten	snoten	snuiten
spannen	span · spans · spant · spannen	spande · spandes · spande · spanden	spand (▶ spannen)	spannen
spinnen	spin · spins · spint · spinnen	spón · spóns · spón · spónnen	spónnen	spinnen

Infinitief	Tegenwoordige tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Verleden tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Vt. deelwoord	Vertaling
spliceten	splicet · splicts · splic · spliceten (splicet ▶ splicet)	spleet · spleets · spleet · spliceten	spliceten	spliceten
sprekten	spreek · spreks · sprekt · spreken (sprekt ▶ spreek)	sprak · spraks · sprak · sprak(k)en	sprokken	sprekten
springen	spring · springs · springt · springen	spřong · spřongs · spřong · spřongen	spřongen	springen
spuiten	spuit · spuits · spuit · spuiten	spoot · spoots · spoot · spoten	spoten	spuiten
staan	staarf · staarfs · staarf · staan	sturf · sturfs · sturf · sturven	sturven	sterven
steken	steek · steks · stekt · steken (steekt ▶ steekt)	stak · staks · stak · stak(k)en (stak ◀ stook)	stoken	steken
stelen	steel · steels · steelt · stelen	stool · stools · stool · stolen (stool ▶ stal)	stolen	stelen
steuten	steut · stös · stöt · steuten (stöt ▶ steut)	stötte · stöttes · stötte · stötten	stöt (▶ steut)	stoten
stiegen	stiege · stigs · stigt · stiegen (stigt ▶ stiegt)	steeg · steegs · steeg · stegen	stegen	stijgen
stieven	stief · stifs · stift · stieven (stift ▶ stieft)	steef · steefs · steef · steven	steven	stijven
stinken	stink · stinks · stinkt · stinken	stönk · stönks · stönk · stönken	stönken	stinken
staan	stoa · staais · staat · stoa (stoa ▶ staa)	stón · stóns · stón · stónden	stoa	staan
stoeven	stoef · stofs · stóft · stoeven (stóft ▶ stoeft)	stoof · stoofs · stoof · stoven	stoven	stuiven
strieden	strie · strids · stridt · strieden (stridt ▶ striedt)	stree · strees · stree · streden	streden	strijden
striecken	strijk · striks · strikt · strieken (strikt ▶ striekt, vooral in de betekenis 'met strijkijzer werken')	streek · streeks · streek · streken	streken	strijken
treden	tree · treds · tredt · treden (tredt ▶ treedt)	trad · trads · trad · trad(d)en	treden	treden
trekken	trek · treks · trekt · trekken	trók · tróks · trók · trókken	trókken	trekken
trevven	tref · trefs · tref · treven	tróf · trófs · tróf · tróvven	tróvven	trefpen
valen	vaal · vaals · vaalt · valen	vil · vils · vil · villen (vil ▶ viel)	valen	vallen
vangen	vang · vangs · vangt · vangen	vóng · vóngs · vóng · vöngen (vóng ▶ ving)	vöngen (▶ vangen)	vangen

Infinitief	Tegenwoordige tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Verleden tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Vt. deelwoord	Vertaling
vechten	vecht · vechts · vecht · vechten	vócht · vóchts · vócht · vóchten	vóchten	vechten
verbannen	verban · verbans · verban · verbannen	verbande · verbandes · verbande · verbanden	verbannen	verbannen
verbraiden	verbrai · verbreds · verbredt · verbraiden (verbredt ▶ verbraid)	verbrede · verbreddes · verbrede · verbredden (verbrede ▶ verbraid)	verbred (▶ verbraid)	verbreiden
verdraiten	verdrait · verdruits · verdruit · verdraiten (verdruit ▶ verdraite)	verdrutte · verdruutes · verdruite · verdruuten (verdrutte ▶ verdraite)	verdroten	verdriften
verdwienen	verdwien · verdwiens · verdwient · verdwienen	verdween · verdweens · verdween · verdwienen	verdwienen	verdwijnen
vergeten	vergeet · vergets · verget · vergeten (verget ▶ vergeet)	vergat · vergats · vergat · verga(t)ten	vergeten	vergeten
verlaizen	verlais · verlus · verlust · verlaizen (verlust ▶ verlaist)	verloor · verloors · verloor · verloren	verloren	verlezen
verslinden	verslim · verslins · verslindt · verslinden	verslón · verslóns · verslón · verslónden	verslónden	verslinden
verwieten	verwiet · verwits · verwit · verwieten (verwit ▶ verwiet)	verweet · verweets · verweet · verwieten	verweten	verwijten
verzwienen	verzwien · verzwuens · verzwient · verzwienen	verzwón · verzwóns · verzwón · verzwónden	verzwónden	verdwijnen
vienden	vien · viens · viendt · vienden	vón · vóns · vón · vónden	vónden	vinden
vlaigen	vlaig · vluigs · vluigt · vlaigen (vluigt ▶ vlaigt)	vloog · vloogs · vloog · vlogen	vlogen	vliegen
vlechten	vlecht · vlechts · vlecht · vlechten	vlócht · vlóchts · vlócht · vlóchten	vlóchten	vlechten
vluiken	vluik · vluks · vluikt · vluiken (vluikt ▶ vluikt)	vluikte · vluktes · vluikte · vluikten (vluikte ▶ vluikte)	vluikt (▶ vluikt)	vloeken
voaren	voar · voars · voart · voaren	voarde · voardes · voarde · voarden	voaren	varen, rijden
völlen	völ · völs · völt · völlen	vödde · völdes · vödde · völden	völlen	vouwen
vouden	vou · vuuds · vudt · vouden (vudt ▶ voudt)	vuude · vuuddes · vuude · vuuden (vuude ▶ vuudde)	vud	voeden
vraizen	vrais · vrus · vrust · vraizen (vrust ▶ vraist)	vroor · vroors · vroor · vroren	vroren	(be)vriezen
vreakten	vreek · vrels · vrekt · vreakten (vrekt ▶ vreakt)	vreekte · vreektes · vreekte · vreekten	vreakten	vreakten

Infinitief	Tegenwoordige tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Verleden tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Vt. deelwoord	Vertaling
vreten	vreet · vrets · vret · vreten (vret ▶ vreet)	vrat · vrats · vret · vrat(t)·en	vreten	vreten
vrieven	vrief · vrijs · vrift · vrieven (vriift ▶ vrieff)	vreef · vreefs · vreef · vreeven	vreeven	wrijven
vrijen	vrij · vrijs · vrijt · vrijen	vree · vrees · vree · vreeën	vreeën	vrijen
vingen	ving · vings · vringt · vingen	vrong · vrongs · vring · vrongen	vrongen	wringen
vroagen	vraag · vrag · vragt · vroagen (vragt ▶ vroagt)	vroug · vrougs · vroug · vrougen	vroagd	vragen
vrouten	vrou · vruts · vrut · vrouten (vrut ▶ vrout)	vrutte · vruttes · vrutte · vrutten (vrutte ▶ vroutte)	vrut (▶ vrout)	wroeten
waaien	waai · waais · waait · waaien	waaide · waaides · waaide · waaiden	waaid	waaien
waarpen	waarp · waarps · waart · waarpen	wierp · wierps · wierp · wierpen	worpen	werpen
waarven	waarf · waarfs · waart · waarven	waarde · waarfdes · waarde · waarfden	waarfd	werven
waiden	wai · wuids · wuidt · waiden (wuidt ▶ waidit)	waidde · waiddes · waidde · waidden	wuid (▶ waid)	wieden
waiten	wait · wais · waait · waiten	wis · wis · wis · wizen	waiten	weten
wassen	was · was · wast · wassen	wós · wós · wós · wóssen (wós ▶ waste)	wóssen (▶ wassen)	wassen (reïnigen)
wegen	weeg · weegs · weegt · wegen	woog · woogs · woog · woggen	woggen	wegen
weven	weef · weefs · weeft · weven	weefde · weefdes · weefde · weefden	weven	weven
wezen	bin · bis · is · binnen	was · was · was · waren	wèst	wezen, zijn
wieken	wiek · wieks · wiekt · wieken	week · weeks · week · weken	weken	wijken
wienden	wien · wiens · wiendt · wienden	wón · wóns · wón · wónnen	wónnen	winden
wieten	wiet · wits · wit · wieten (wit ▶ wiet)	weet · weets · weet · weten	weten	wijten
wiezen	wies · wis · wist · wiezen (wist ▶ wiest)	wees · wees · wees · wezen	wezen	wijzen
willen	wil · wils · wil · willen	wól · wóls · wól · wóllen	wíld	willen
winnen	win · wins · wint · winnen	wón · wóns · wón · wónnen	wónnen	winnen

Infinitief	Tegenwoordige tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Verleden tijd: 1e · 2e · 3e enkelv. · meerv.	Vt. deelwoord	Vertaling
woagen	woag · wags · waegt · woagen (waegt ▶ woagt)	woug · wougs · woug · wougen (woug ▶ woagde)	woagd	wagen
wòrden	wòr · wòrs · wòrdt · wòrden	wer · wers · wer · werden	wòrden	worden
zain	zai · zigs · zigt · zain (zigt ▶ zait)	zaag · zaags · zaag · zag(g)·en	zain	zien
zeggen	zeg · zegs · zegt · zeggen	zee · zees · zee · zeden	zegd	zeggen
zellen	zel · zels · zel · zellen (zel ▶ zal)	zól · zóls · zól · zóllen	zeld	zullen
ziegen	zieg · ziegs · ziegt · ziegen	zeeg · zeegs · zeeg · zegen	zegen	tochten
zingen	zing · zings · zingt · zingen	zóng · zongs · zóng · zòngen	zòngen	zingen
zinken	zink · zinks · zinkt · zinken	zònk · zónks · zònk · zònklen	zònklen	zinken
zinnen	zin · zins · zint · zinnen	zón · zóns · zón · zónnen	zónnen	zinnen
zitten	zit · zits · zit · zitten	zat · zats · zat · zatten	zeten	zitten
zoegen	zoeg · zógs · zógt · zoegen (zógt ▶ zoegt)	zoog · zoogs · zoog · zogen	zogen	zuigen, zeuren
zoepen	zoep · zóps · zópt · zoepen (zópt ▶ zoept)	zoop · zoops · zoop · zopen	zopen	zuipen
zuiken	zuik · zóchs · zócht · zuiken (zócht ▶ zuikt)	zòcht · zòchs · zòcht · zòchten	zòcht/zòcht	zoeken
zwaarven	zwaarf · zwaarfs · zwaart · zwaarven	zwurf · zwurfs · zwurf · zwurven (zwurf ▶ zwaarfde/zwierf)	zwurven	zweren
zwaiten	zwait · zwuuts/zwifs · zwut/zwit · zwaiten (zwut/zwit ▶ zwait)	zwutte/zwitte · zwuittes/zwittes · zwutte/zwitte · zwutten/zwitten (zwutte/zwitte ▶ zwaitte)	zwut/zwit	zweten
zwellen	zwèl · zwèls · zwèlt · zwèllen	zwól · zwóls · zwól · zwóllen	zwóllen	zwellen
zwemmen	zwem · zwems · zwemt · zwemmen	zwóm · zwóms · zwóm · zwómnen	zwómnen	zwemmen
zweren	zweer · zweers · zweert · zweren	zwoer · zwoers · zwoer · zwoeren	zwoeren	zweren (eed afleggen)
zweren	zweer · zweers · zweert · zweren	zwoor · zwoors · zwoor · zwoeren (zwoor ▶ zweerde)	zwoeren	zweren (etteren)
zwiegen	zwieg · zwigs · zwigt · zwiegen (zwigt ▶ zwiegt)	zweeg · zweegs · zweeg · zwegen	zwegen	zwijgen

7 VERANTWOORDING

Binnen Groningen varieert het gebruik van werkwoorden sterk naar regio en generatie. Het is onmogelijk om alle variaties op te nemen in een boek als dit. Dat zou ook niet handig zijn. Dit boek is voor mensen die zich het Gronings eigen willen maken. Zij zouden maar verdwaald raken in een woud van verschillende vervoegingen als we onszelf geen beperkingen hadden opgelegd bij het samenstellen van het boek. Wij wilden inzicht geven in de gangbare werkwoorden op het Hogeland. Dat wijst op twee belangrijke beperkingen: een geografische en eentje naar leeftijd.

De geografische beperking volgt uit de cursus die leidde tot dit boek. Die richt zich op het dialect van Noord-Groningen, het Hogelandsters.

De beperking naar leeftijd vergt wat meer uitleg. Wij zijn uitgegaan van een spreker die in de jaren 1950 is geboren. De vervoeging die we bij hem of haar zouden verwachten, hebben we in de lijsten van werkwoorden opgenomen. Evengoed zou hij of zij een jongere of oudere vorm kunnen gebruiken. Deze staan in de lijst van onregelmatige werkwoorden tussen haakjes.

Het is goed te beseffen dat de lijsten met vervoegingen er anders uit zouden zien voor sprekers die veel ouder of jonger zijn. De vervoeging die zij gebruiken, staat nu misschien tussen haakjes of ontbreekt wellicht helemaal.

7 VERANTWOORDING

Bovendien benadrukken we dat de lijst voor geen enkele individuele spreker helemaal zal kloppen. Wat voor de één een gangbare vorm is, vindt de ander verouderd of juist te ‘nieuwerwets’, terwijl bij een ander werkwoord de rollen omgedraaid zijn. Waar iemand bij het ene werkwoord de alternerende vorm aanhoudt, kan hij of zij bij een ander werkwoord gewend zijn aan een vorm zonder klinkerwisseling.

Ook beseffen wij dat er veel meer werkwoorden zijn die zich als hulpwerkwoord kunnen gedragen, maar we hebben het overzicht op blz. 28/29 beperkt tot hulpwerkwoorden in enge zin – dat wil zeggen: alleen werkwoorden die iets toevoegen aan de betekenis van het bijbehorende hoofdwkwoord.

Zo kan een hulpwerkwoord:

- 1 het hoofdwkwoord in een bepaalde tijd plaatsen
(*ik heb gelopen/ik zal lopen*);
- 2 een lijdende vorm mogelijk maken
(*ik word geopereerd/ik ben ontslagen*);
- 3 een houding aangeven
(*ik moet opruimen/ik wil uitslapen*);
- 4 het beginnen of aanhouden van het hoofdwk aanduiden
(*ik ga rennen/ik blijf zitten*);
- 5 een oorzaak of gevolg aangeven
(*zij doet mij blozen/ik laat haar lachen*).

Bronnen

- > KORNELIS TER LAAN: *Proeve van een Groninger spraakkunst*. Winschoten, 1953.
- > KORNELIS TER LAAN: *Nieuw Groninger Woordenboek*. Groningen, 1989.

Het woordenboek van Ter Laan en zijn *Proeve van een Groninger Spraakkunst* vormen de basis voor de inventarisatie van Groningse werkwoorden die veelal sterk afwijken van het Nederlands. Waar Ter Laan een Hogelandster variant geeft, hebben we die aangehouden.

- > SIEMON REKER: *Zakwoordenboek Gronings–Nederlands/Nederlands–Gronings*. Veendam, 1998.

Het woordenboek van Siemon Reker geeft bij veel werkwoorden de ontwikkeling van jongere vormen weer. Waar we zo’n vorm – op basis van eigen waarneming – representatief vonden voor onze ‘modelspreker’, hebben we die overgenomen.

- > ELTJE DODDEMA: *Waarkwoordervougens*.
<http://www.eltjedoddema.nl/Broeslezzzen%20ABG/Werkwoorden%20-%20overzicht.pdf>
- > GENOOTSCHAP ONZE TAAL: *Lijst van sterke werkwoorden*.
<https://onzetaal.nl/taaladvies/advies/sterke-werkwoorden>

Om de lijst van onregelmatige werkwoorden zo volledig mogelijk te maken, hebben we een overzicht van Groningse werkwoorden (Eltje Doddema) en een overzicht van onregelmatige Nederlandse werkwoorden (Genootschap Onze Taal) geraadpleegd.

7 VERANTWOORDING

De informatie voor de toelichtende teksten in dit boek komt uit diverse andere boeken:

- > GENOOTSCHAP ONZE TAAL: *Grammatica geregeld*. Amsterdam, 2010.
- > ANITA PAUWELS: *De plaats van het hulpwerkwoord, verleden deelwoord en infinitief in de Nederlandse bijzin*. Leuven, 1953.
- > SIEMON REKER: *Goidag! Taalgids Groningen*. Assen, 2005.
- > SIEMON REKER: *Groninger grammatica*. Veendam, 1991.
- > SIEMON REKER: *Kennismaking met het Gronings*. Assen, 2007.
- > SIEMON REKER: *Toal – Noord-Groningen*. Assen, 2005.

Advies

Wim Bastiaanse (docent Gronings) en Eline Brontsema (streektaalfunctionaris) hebben een conceptversie van dit boek bestudeerd en op enkele punten aangepast en aangevuld. Wij zijn Wim en Eline dankbaar voor hun inbreng.

Deel 2: Oefeningen

INLEIDING

Het tweede deel van dit boek bestaat uit vertaal oefeningen die helpen om de grammatica uit het eerste deel onder de knie te krijgen. De oefeningen zijn verdeeld over twintig lessen. De eerste tien zijn voor beginners, de tweede serie van tien is voor gevorderden.

De lessen 1–10 zijn duidelijk gestructureerd. De eerste twee lessen gaan over zwakke werkwoorden. In de derde en vierde les komen de hulpwerkwoorden aan bod. De zes laatste lessen van dit deel behandelen de meest voorkomende onregelmatige werkwoorden.

Zo'n opbouw ontbreekt in de lessen 11–20. Daar staan – om het wat moeilijker te maken – zwakke werkwoorden, hulpwerkwoorden en onregelmatige werkwoorden door elkaar. Bovendien komen hier in de Nederlandse zinnen regelmatig vervangende infinitieven voor die in het Gronings een voltooid deelwoord blijven.

Iedere les behandelt minimaal vijftien verschillende werkwoorden (met uitzondering van les 3 en 4 over de veertien hulpwerkwoorden uit deel 1 van dit boek). Bij ieder werkwoord is er een vertaalzin in de tegenwoordige tijd en eentje in de verleden of voltooid tijd. Achter elke werkwoordvorm met een korte *o* staat in de vertaling tussen haakjes of die als *ó* of als *ò* klinkt.

Tot slot is het belangrijk om te weten dat voor ieder Nederlands zinnetje meerdere Groningse vertalingen denkbaar zijn. Naar eigen inzicht kan iemand andere woorden kiezen en de voorkeur geven aan een jongere of een oudere vervoeging. Toch doet de cursist er goed aan om acht te slaan op de volgorde van de werkwoorden in de gegeven vertalingen. Deze sluit aan bij de grammatica uit deel 1.

LES 1: ZWAKKE WERKWOORDEN

Smeren

Je smeert mij alleen maar troep aan.

Wij smeerden boter op ons brood.

Spoulen

Ik denk dat ik de afwas even voorspoel.

Je spoelde de auto even af met de tuinslang.

Ruiern

Je roert je koffie met je vinger.

Het is een tijd geleden dat wij onze thee roerden.

Schavven

Wij schaffen verjaardagen af.

Je schafte een nieuwe keuken aan.

Besevven

Ik wil graag dat je dat beseft.

Hij beseft dat-ie te laat was.

Stoaren

Je staart naar de muur.

Ik dacht dat je naar buiten staarde.

Stellen

Hij stelt zich aan.

Je stelde dat klusje steeds uit.

Stippen

Je stipt een moeilijk onderwerp aan.

Wij doopten onze kaas in de mosterd.

Smeren

Smeers mie allain mor rötzood aan.

Wie smeerden botter op ons stoet.

Spoulen

k Denk da'k òfwas even veurspoul.

Spouldes auto even òf mit toenslang.

Ruiern

Ruiers dien kovvie mit dien vinger.

t Het al n zet leden dat wie ons thee ruierden.

Schavven

Wie schavven verjoardoagen òf.

Schafdes n nije keuken aan.

Besevven

k Wil geern da's dat besefs.

Hai beseft dat e te loat was.

Stoaren

Stoars noar muur.

k Docht (ò) da's noar boeten stoardes.

Stellen

Hai stelt hom aan.

Steldes dat putje aal oet.

Stippen

Stips n stoer onderwaarp aan.

Wie stipten ons kees ien mosterd.

LES 1: ZWAKKE WERKWOORDEN

Vuilen

Hij voelt zich niet zo goed.

Jij vertelde wat je voelde.

(Hik)hakken

Je hakt die boom om.

Wij ruzieden over wie de afwas moest doen.

Koulen

Het koelt nu heel snel af.

De koelkast koelde de kaas heel koud.

Open

Jullie openen de voordeur.

Jij opende die fles.

Schaaiden

Hij scheidt zijn afval in groen en grijs.

Jij scheidde van je vierde vrouw.

Wizzeln

Je wisselt van stoel met je broer.

Wij wisselden ervaringen uit.

Aarbaiden

Ik arbeid al mijn hele leven.

Jij arbeide maar je verdiende er niks mee.

Borduren

Wij borduren een boompje.

Laat eens zien wat jij borduurde!

Vuilen

Hai vuilt hom nait zo goud.

Doe verteldes wat ofs vuiltes.

(Hik)hakken

Haks dij boom om.

Wie hikhakten over wèl òfwas doun mos (ó).

Koulen

t Koult nou hail gaauw òf.

Koelkaast koulde kees hail kòld.

Open

Ie/joe open veurdeur.

Doe opendes dij fles.

Schaaiden

Hai schaaidt zien òfval ien gruin en gries.

Doe schaaiddes van dien vaaierte vraauw.

Wizzeln

Wizzels van stoul mit dien bruier.

Wie wizzelden ervoarens oet.

Aarbaiden

k Aarbaid al mien haile leven.

Doe aarbaiddes, mor verdaides ter niks mit.

Borduren

Wie borduren n boomke.

Loat ais zain wat ofstoe borduurdes!

LES 1: ZWAKKE WERKWOORDEN

Zetten

Als jij je looper verzet, dan sta je schaak.

Jij zette de wekker.

Drutjen

Je aarzelt altijd als ik voorstel om op vakantie te gaan.

Hij aarzelde nog steeds voor de deur van de tandarts.

Dreugen

Zij drogen de afwas.

De verf droogde heel snel.

Geheurzoamen

De hond gehoorzaamde en ging zitten.

Jij gehoorzaamde je moeder nooit.

Zetten

Astoe dien looper verzets, din staais schoak.

Doe zettes wekker.

Drutjen

Drutjes aaltied as k veurstel om op vekaanzie te goan.

Hai drutjede nog aal veur deur van koezendokter.

Dreugen

Zai dreugen òfwas.

Vaarf dreugde hail gaauw.

Geheurzoamen

Hond geheurzaamde en ging zitten.

Doe geheurzaamdes dien moeke nooit.

LES 2: ZWAKKE WERKWOORDEN

Luustern

Mooi dat jouw hondje zo goed luistert!
Je luisterde naar een nieuwe cd.

Bungeln

Je bungelt aan een touwtje.
Iedereen zag dat wij daar bungelden.

Taiken

Zij tekenen een hond en een huis.
Laat eens zien wat je daar tekende.

Gappen

Je gaapt voor de derde keer.
Zag je wel dat zij gaapten?

Heuren

Vertel me eens wat je hoorde.
Jullie hoorden dat liedje voor het eerst.

Kloppen

Je klopt vijf keer op de deur.
Hoorde je niet dat wij op het raam klopten?

Knuppen

Knoop dat goed in je oren!
Jij knoopte mijn veter.

Leggen

Je legt het mij nog één keer uit.
Ik zag dat zij vijf appels op tafel legden.

Luustern

Mooi dat dien hondje zo goud luistert!
Luusterdes noar n nij spaigelploatje.

Bungeln

Bungels aan n koordje.
Elkenain zaag dat wie doar bungelden.

Taiken

Zai taiken n hond en n hoes.
Loat ais zain wat ofs doar taikendes.

Gappen

Gaps veur daarde moal.
Zaags wel dat zai gapten?

Heuren

Vertel mie ais wat ofs heurdes.
Ie/joe heurden dat verske veur t eerst.

Kloppen

Klops (ò) vief moal op deur.
Heurdes nait dat wie op t roam klopten (ò)?

Knuppen

Knup dat goud ien dien oren!
Doe knuptes mien veter.

Leggen

Legs mie t nog ain moal oet.
k Zaag dat zai vief appels op toavel legden.

LES 2: ZWAKKE WERKWOORDEN

Kwastjen

Je smeert blauwe verf op het kozijn.
Hij verfde het schuurtje snel even groen.

Leren

Weet je wat hij daar leert?
Je leerde fietsen op je dertiende verjaardag.

Melden

Hij meldt zich bij de dokter.
Ik heb niet gehoord wat jij zojuist meldde.

Maarken

Hij merkt niks van de kou.
Kun je me vertellen wat jullie er van merkten?

Pakken

Je pakt uit wat je van Sinterklaas hebt gekregen.
Ik pakte een pen en schreef het op.

Waarken

Zeg eens hoe lang je daar al werkt.
Jullie werkten omdat jullie er plezier in hadden.

Pazen

Ik pas die broek morgen pas.
Jij paste op het huis.

Dreumen

Je droomt wel vaker over een ander huis.
De kinderen droomden van heksen en snoepgoed.

Kwastjen

Kwastjes blaauwe vaarf op t kezien.
Hai kwastjede t schuurtje gaauw even gruin.

Leren

Wais wat of hai doar leert?
Leerdes fietsen op dien dattiende verjoardag.

Melden

Hai meldt hom bie dokter.
k Heb nait heurd wastoe zevens melddes.

Maarken

Hai maarkt niks van kòlde.
Kins mie vertellen wat ie/joe der van maarkten?

Pakken

Paks oet wa's van Sunnerkloas kregen hes.
k Pakte n pèn en schreef t op.

Waarken

Zeg ais hou laang ofs doar al waarks.
Ie/joe waarkten omdat ie/joe der pelzaaier ien haren.

Pazen

k Paas dij boksem mörgen pas.
Doe paasdes op t hoes.

Dreumen

Dreums wel voaker over n aander hoes.
Kiender dreumden van heksen en slik.

LES 3: HULPWERKWOORDEN

Blieven

Je blijft hier zitten.

Wij bleven daar staan.

Doun

Je doet het licht uit.

Zag jij wat hij deed?

Goan

Hij gaat naar school.

Zij gingen op vakantie.

Hebben

Jij hebt maar negen vingers!

Jullie hadden nog geen eten gehad.

Huiven

Je hoeft dat niet te doen.

Zij hoefden niet te betalen.

Kinnen

Kun je dat voor me doen?

Wij konden het niet zien.

Kommen

Wij komen wat later.

Je kwam thuis.

Loaten

Hij laat de hond uit.

Wij lieten hem gaan.

Blieven

Blifs hier zitten.

Wie bleven doar stoan.

Doun

Dus t licht oet.

Zaagstoe wat of hai dee?

Goan

Hai gaait noar schoul tou.

Zai gingen op vekaanzie.

Hebben

Doe hes mor negen vingers!

Ie/joe haren nog gain eten had.

Huiven

Huifs dat nait te doun.

Zai huifden nait te betoalen.

Kinnen

Kins dat veur mie doun?

Wie konden (ó) t nait zain.

Kommen

Wie kommen (ó) even loater.

Kwams thoes.

Loaten

Hai let hond oet.

Wie laiten hom goan.

LES 3: HULPWERKWOORDEN

Maggen

Je mag niet verder.

Je mocht graag puzzelen.

Mouten

Ik moet naar het werk.

Jij moest ophouden.

Wezen

Je bent nog jong.

Hij was aan het zeuren.

Willen

Wij willen naar huis.

Je wilde graag weg.

Worden

Je wordt geknipt door de kapper.

Wij werden uitgelachen.

Zellen

Je zult zo niet oud worden.

Wij zouden toch naar Groningen?!

Maggen

Mags nait wieder.

Mogs (ó) geern puzeln.

Mouten

k Mout naar t waark tou.

Doe mos (ó) oetschaaiden.

Wezen

Bis nog jong.

Hai was aan t zoezen.

Willen

Wie willen noar hoes tou.

Wols (ó) geern vot.

Worden

Wors (ò) knipt deur kapper.

Wie werden oetlagd.

Zellen

Zels zo nait old worden (ò).

Wie zollen (ó) toch noar Stad tou?!

LES 4: HULPWERKWOORDEN

Blieven

Hij blijft staan en jij blijft thuis.

Je bleef rustig wachten.

Doun

Ik doe de deur dicht.

Hij had al suiker in zijn koffie gedaan.

Goan

Je gaat naar je moeder.

Zij gingen een biertje drinken.

Hebben

Zij heeft een nieuwe auto.

Ik had daar niet op gerekend.

Huiven

Wij hoeven niet meer te fluisteren.

Je hoefde geen nieuwe plant in de woonkamer.

Kinnen

Hij kan daar maar beter mee ophouden.

Zij konden er niet om lachen.

Kommen

Je komt morgen niet op school.

Jullie kwamen altijd te laat.

Loaten

Je laat het eten aanbranden!

Je liet de deur open staan.

Blieven

Hai blift stoan en doe blifs thoes.

Bleefs rusteg wachten.

Doun

k Dou deur dicht.

Hai haar al sukker ien zien kovvie doan.

Goan

Gaais noar dien moeke.

Zai gingen n biertje drinken.

Hebben

Zai het n nije auto.

k Haar doar nait op rekend.

Huiven

Wie huiven nait meer te fluustern.

Huifdes gain nije plant ien woonkoamer.

Kinnen

Hai kin doar mor beter mit oetschaaiden.

Zai konden (ó) der nait om laggen.

Kommen

Koms (ó) mörgen nait op schoul.

Ie/joe kwammen aaltied te loat.

Loaten

Lets t eten aanbranden!

Laits deur open stoan.

LES 4: HULPWERKWOORDEN

Maggen

Jullie mogen graag op straat voetballen.
Zij mochten de zwarte lijn niet voorbij.

Mouten

Hij moet eerder het bed uit.
Je moest steeds hoesten.

Wezen

Wij zijn begonnen met het nieuwe jaar.
Je was vanavond niet thuis.

Willen

Wij willen dat nog een keer horen.
Jullie wilden liever ophouden.

Worden

Ik word er niet goed van!
Je werd gisteren vijftig jaar.

Zellen

Wij zullen maar niet meer roken.
Wanneer zou je op vakantie?

Maggen

Ie/joe maggen geern op stroat voetballen.
Zai moggen (ó) nait veurbie zwaarte lien.

Mouten

Hai mout eerder te bèr oet.
Mos (ó) aal houston.

Wezen

Wie binnen begund mit t nije joar.
Was vanoavend nait thoos.

Willen

Wie willen dat nog n moal heuren.
Ie/joe wollen (ó) laiver oetschaaiden.

Worden

k Wor (ò) der nait goud van!
Wers guster viefteg joar.

Zellen

Wie zellen mor nait meer smoken.
Wanneer zols (ó) op vekaanzie?

LES 5: ONREGELMATIGE WERKWOORDEN

Aandoeken

Je hebt je kinderen geknuffeld.

Hij knuffelde zijn vrouw.

Baargen

Ik denk dat we de boel moeten opbergen.

Je borg je speelgoed op.

Baiden

Je biedt mij je jas aan.

Zij bood aan mij te helpen.

Barsten

Je liegt dat je barst!

De vaas barstte in drie stukken uit elkaar.

Bedraigen/bedraigen

Je bedriegt je klanten en bedreigt ze daarna met een mes.

Die man bedreigde zijn buurman en bedroog zijn vrouw.

Beduden

Weet jij wat dat betekent?

Die brief uit Leeuwarden betekende niet veel goeds.

Begriepen

Ik geloof dat jij het wel begrijpt.

Je begreep meteen waar het over ging.

Begunnen

Het is dat je er over begint ...

Ben je nu nog steeds niet begonnen?!

Aandoeken

Hes dien kiender aandoekt.

Hai doekte zien vraauw aan.

Baargen

k Denk dat we boudel opbaargen mouten.

Burgs dien speelgoud op.

Baiden

Buds mie dien jaas aan.

Zai bo aan mie te helpen.

Barsten

Lugs da's barsts!

Voas borst (ó) ien drij stukken oet nkander.

Bedraigen/bedraigen

Bedrugs dien klanten en bedraaigs heur doarnoa mit n mes.

Dij man bedraaigde zien buurman en bedroog zien vraauw.

Beduden

Waistoe wat of dat bedudt?

Dij braif oet Laiwoarden bedudde nait veul gouds.

Begriepen

k Loof dastoe t wel begrips.

Begreeps votdoadelk woar of t over ging.

Begunnen

t Is da's ter over beguns ...

Bis nou nog aal nait begund?!

LES 5: ONREGELMATIGE WERKWOORDEN

Benieden

Hij benijdt hem omdat zijn huis groter is.
Hoe kom je erbij dat ik haar benijdde?!

Betoalen

Je betaalt hem veel te weinig.
Weet jij hoeveel wij betaalden?

Bevelen

Jij beveelt mij te stoppen.
Jullie bevalen mij dit boek aan.

Bewegen

Jij beweegt je grote teen.
Nee hoor, ik heb niet bewogen!

Bezwieken

De boom bezwijkt onder het gewicht van de sneeuw.
Jij bezweek voor zijn mooie woorden.

Blieven

Denk je dat je nog lang blijft?
Hij is tot het eind gebleven.

Boegen/breken

Je buigt die tak tot hij breekt.
Ik heb mijn vinger net iets te ver gebogen; hij is gebroken.

Benieden

Hai benidt hom omreden zien hoes is groter.
Hou koms (ó) ter bie da'k heur benee?!

Betoalen

Betoals hom veul te min.
Waistoe houveul of wie betoulen?

Bevelen

Doe beveels mie oet te schaaiden.
Ie/joe bevolen mie dit bouk aan.

Bewegen

Doe beweegs dien grote toon.
Nee heur, k heb nait bewogen!

Bezwieken

Boom bezwikt onder t gewicht van snij.
Doe bezweeks veur zien schiere woorden.

Blieven

Denks da's nog laang blifs?
Hai is aan t ind tou bleven.

Boegen/breken

Bogs (ó) dij tak tot e brekt.
k Heb mien vinger net even te wied bogen; hai is broken.

LES 6: ONREGELMATIGE WERKWOORDEN

Broaden/brouden

Je braadt een kip en broedt op een lekker recept.
Je broedde op een plan toen jij een haan braadde.

Drieven

Daar drijft een stuk hout in het water.
Je overdreef nog meer dan anders.

Drinken

Denk je er om dat je niet te veel drinkt?
Jullie dronken de hele dag water.

Droagen

Hij draagt haar boodschappen en zij zijn kind.
Dat stond je goed wat je gisteren droeg!

Duren

Jij durft niet eens in een lift!
Niet gedacht, hè, dat wij dat durfden?

Fietsen

Je fietst vandaag naar het werk.
Wij hebben zeventig kilometer gefietst.

Geven

Die baby geeft een hoop lawaai.
Je hebt mij een mooi boek gegeven.

Glieden

Je glijdt over het ijs.
Hij gleed uit en ging naar het ziekenhuis.

Broaden/brouden

Brads n hin en bruds op n lekker recept.
Bruddes op n plan doustoe n hoan broaddes.

Drieven

Doar drift n stuk holt ien t wotter.
Overdreefs nog meer as aans.

Drinken

Denks ter om da's nait te veul drinks?
Ie/joe dronken (ò) hail dag wotter.

Droagen

Hai dragt heur bosschoppen en zai zien kiend.
Dat ston (ó) die goud wa's guster drougs!

Duren

Doe duurs ins nait ien n lift!
Nait docht (ò), wel, dat wie dat duurden?

Fietsen

Fietses vandoag noar t waark tou.
Wie hebben zeuventeg kilometer fietst.

Geven

Dat potje gef t bult lewaai.
Hes mie n schier bouk geven.

Glieden

Glids over t ies.
Hai glee oet en ging noar t zaikenhoes tou.

LES 6: ONREGELMATIGE WERKWOORDEN

Griepen

De leeuw grijpt hem en je begrijpt dat-ie niet lang meer leeft.
Dat is niet het eerste dier dat-ie vandaag heeft gegrepen.

Groaven

Ik ben benieuwd wat jij daar opgraaft.
Wij groeven ons in in de sneeuw.

Haiten

Je heet toch net als je vader?
Nee hoor, ik heb altijd Chantal geheten.

Helpen

Je helpt hem aan een hoge bloeddruk.
Dat hij rookte, hielp ook niet.

Joagen

De politieman jaagt over de weg omdat-ie op een dief jaagt.
Hij jaagde z'n motor in de soep en jaagde een dag later op tijgers.

Kieken

De bakker kijkt of hij nog eieren heeft.
Ik dacht dat je naar me keek.

Kaizen

Jij kiest altijd dezelfde weg.
Laat mij eens raden wat jij gekozen hebt.

Griepen

Laiw gript hom en begripts dat e nait laang meer leeft.
Da's nait t eerste daaier dat e vandoag grepen het.

Groaven

k Bin benijd wat ofstoe doar opgrafs.
Wie grouven ons ien ien snij.

Haiten

Haits toch net as dien pa?
Nee heur, k heb aaltied Chantal haiten.

Helpen

Helps hom aan n hoge blouddruk.
Dat e smookte, hulp ook nait.

Joagen

Plietsieman jagt over weg omdat e op n daif joagt.
Hai joug zien motor ien stront en joagde aanderdoags op tiegers.

Kieken

Bakker kikt of e nog aaier het.
k Docht (ð) da's noar mie keeks.

Kaizen

Doe kais aaltied t zulfde pad.
Loat mie ais roaden wat ofstoe kozen hes.

LES 7: ONREGELMATIGE WERKWOORDEN

Kennen

Jij kent haar al jaren.
Zij kende niemand in het dorp.

Klaiden

Hij kleedt zich aan.
Je verkleedde je als Batman.

Klinken

Je klinkt een beetje verkouden.
Wij hebben op een goede gezondheid geklonken.

Kloagen

Je klaagt steeds over lawaai bij de bureu.
Ik snap niet waarom jullie niet klaagden bij de politie.

Kloeven/kloven

Je kluift je kip met beide handen.
Nu heb je wel genoeg hout gekloofd.

Kniepen

Wanneer knijp je er tussenuit?
Je kneep in mijn neus, maar dat geeft niks.

Kopen

Die man verkoopt alleen maar rotzooi.
Het is al een tijd geleden dat wij dit huis kochten.

Kroepen

Het bloed kruipt waar het niet gaan kan.
De baby is helemaal van de ene naar de andere kant gekropen.

Kennen

Doe kens heur al joaren.
Zai kon (ó) gainain ien t dörp.

Klaiden

Hai kledt hom aan.
Verkleddes die as Batman.

Klinken

Klinks n beetje verkòllen.
Wie hebben op n goie gezondhaid klonken (ò).

Kloagen

Klags aal over lewaai bie bureu.
k Snap nait woarom of ie/joe nait klougen bie plietsie.

Kloeven/kloven

Klofs (ó) dien hìn mit baaide handen.
Nou hes wel genog holt kloofd.

Kniepen

Wanneer knips ter tussenoet?
Kneeps mie ien neus, mor dat gef t niks.

Kopen

Dij man verkocht (ò) allain mor rötzood.
t Het al n zet leden dat wie dit hoes kochten (ò).

Kroepen

Bloud kropt (ó) doar t nait goan kin.
Potje is haildaal van aine noar aander kaant kropen.

LES 7: ONREGELMATIGE WERKWOORDEN

Lagen

Ik lach altijd om het zelfde mopje.
Wij hebben hem uitgelachen.

Loaten

De buurman laat zijn hond altijd om acht uur uit.
De kinderen lieten ons nooit uitslapen.

Lopen

Over een half uur loopt de wekker af.
Ik liep hem voorbij zonder hem te zien.

Moaken

Je maakt een puzzel van vijfduizend stukjes.
Dit zijn foto's van de laatste reis die wij maakten.

Proaten

Hij praat niet over zijn verleden.
Ik had niet gedacht dat jij zo veel praatte.

Nemen

De storm neemt in kracht af.
Ik heb mijn zusje meegenomen.

Miegen

De hond pist tegen een boom.
Ik piste in mijn broek van het lachen.

Lagen

k Lag aaltied om t zelfde mopke.
Wie hebben hom oetlagd.

Loaten

Buurman let zien hond aaltied om aacht uur oet.
Kiender laiten ons nooit oetsloopen.

Lopen

Over n haalf uur lopt (ò) wekker òf.
k Laip hom veurbie zunder hom te zain.

Moaken

Moaks n puzel van viefdoezend stukjes.
Dit binnen foto's van leste raais dij wie mouken.

Proaten

Hai prat nait over zien verleden.
k Haar nait docht (ò) dastoe zo veul prouts.

Nemen

Störm nemt ien kracht òf.
k Heb mien zuske mitnomen.

Miegen

Hond migt tegen n boom.
k Meeg mie ien boksem van t laggen.

LES 8: ONREGELMATIGE WERKWOORDEN

Doun/denken

Ik denk niet dat jij dat doet.

Hij had nooit gedacht dat-ie dat nog eens zou doen.

Rieden

De fietser rijdt met één hand aan het stuur.

Ik had niet gezien dat je daar reed.

Rieten

De hond trekt één keer aan de riem en de man ligt omver.

Je trok de krant uit mijn handen.

Roaden

Je raadt nooit waar ik geweest ben.

Ik raadde het in een keer goed.

Bieten/blouden

Hij bijt op zijn tong en bloedt als een rund.

Wij werden gebeten door een grote hond.

Roaken

Je raakt helemaal overstuur als je een slak ziet.

Jullie raakten elkaar steeds kwijt.

Roupen

Je roept anders nooit zo hard.

Hoorden jullie niet dat wij jullie riepen?

Schaiten

Zo schiet het niet op!

Dit is de eerste keer dat-ie mis heeft geschoten.

Doun/denken

k Denk nait dastoe dat dus.

Hai haar nooit docht (ò) dat e dat nog ais doun zol (ó).

Rieden

Fietser ridt mit ain haand aan t stuur.

k Haar nait zain da's doar rees.

Rieten

Hond rit ain moal aan raim en man ligt ondersteboven.

Reets mie kraant te handen oet.

Roaden

Rads nooit woar of k wèst heb.

k Roadde t ien ain moal goud.

Bieten/blouden

Hai bit hom op tong en bludt as n rund.

Wie werden beten deur n grote hond.

Roaken

Raks haildaal oet stuur as n slak zigs.

Ie/joe rouken nkander aal kwiet.

Roupen

Rops (ò) aans nooit zo haard.

Heurden ie/joe nait dat wie joe raipen?

Schaiten

Zo schut t nait op!

Dit is eerste moal dat e mis schoten het.

LES 8: ONREGELMATIGE WERKWOORDEN

Schenken

Je schenkt nog een borrel in.

Je schonk mij jouw hart.

Schoelen

Dit is het hol waar het konijn zich verschuilt.

De meeste mensen schuilden onder een afdakje.

Schoeven

De kleine jongen schuift het bord weg.

Je schoof de stoel aan de kant.

Schrijven

Voor wie schrijf je dat gedicht?

Toen schreven wij elkaar altijd lange brieven.

Sloeken

Je slikt je prei niet door.

De oude man verslikte zich in zijn koffie.

Smieten

Hij smijt zijn tas in de hoek van de kamer.

Ik ben bang dat ik mijn schoenen al heb weggesmeten.

Smoaken

Indiaas eten smaakt me altijd goed.

De koekjes van de buurvrouw smaakten naar zeep.

Schenken

Schenks nog n klókje ien.

Schonks (ò) mie dien haart.

Schoelen

Dit is t hol doar knien hom verschoelt.

Mainste minsen scholen onder n òfdakje.

Schoeven

Leutje jong schoft (ó) t bord vot.

Schoofs stoul aan kaant.

Schrijven

Veur wèl schrifts dat gedicht?

Dou schreven wie nkander aaltied laange braiven.

Sloeken

Sloks (ó) dien praai nait deur.

Ol man verslook hom ien zien kovvie.

Smieten

Hai smit zien tas ien houk van koamer.

k Bin baang da'k mien schounen al votsmeten heb.

Smoaken

Indiaas eten smoakt mie aaltied goud.

Koekjes van buurvraauw smouken noar zaip.

LES 9: ONREGELMATIGE WERKWOORDEN

Snuten

Je snuit je neus met een hoop lawaai.

Ik heb vandaag al dertien keer mijn neus gesnoten.

Splieten

Het houtblok splijt in twee delen.

Mozes zei dat-ie de Rode Zee gespleten had.

Spreken

Je spreekt niet graag voor grote groepen.

Ik heb jou al lang niet meer gesproken.

Springen

Spring jij ook in de sloot als hij dat doet?

De soldaten sprongen het vliegtuig uit.

Steken

Je steekt heel wat op van zo'n cursus.

Hij stak er met kop en schouders bovenuit.

Steuten

Kijk uit dat je die schaal niet van tafel stoot!

Ik stootte mijn elleboog aan de tuinstoel.

Stiegen

Het vliegtuig stijgt naar ruim zeven kilometer hoogte.

De wijn steeg hem naar het hoofd.

Stoan

Ik kan niet zien waar ik sta.

Het jongetje stond zijn moeder op de tenen.

Snuten

Snuts dien neus mit n bult lewaai.

k Heb vandoag al dattien moal mien neus snoten.

Splieten

t Holtblok split ien twij dailen.

Mozes zee dat e Rode Zee spleten haar.

Spreken

Spreks nait geern veur grote groepen.

k Heb die al laang nait meer sproken.

Springen

Springstoe ook ien sloot as hai dat dut?

Soldoaten sprongen (ò) te t vlaigtuug oet.

Steken

Steks hail wat op van zo'n cursus.

Hai stak ter mit kop en scholders bovenoet.

Steuten

Kiek oet da's dij schoal nait van toavel stòts!

k Stòtte mien elboog aan toenstoul.

Stiegen

Vlaigtuug stigt noar roem zeuven kilometer hoogte.

Wien steeg hom noar kop.

Stoan

k Kin nait zain woar of k stoa.

t Jonkje ston (ó) zien moeke op tonen.

LES 9: ONREGELMATIGE WERKWOORDEN

Stoeven

De sneeuw stuift op grote hopen.

Je stoof binnen zonder op de deur te kloppen.

Strieken

De oude man strijkt nog één keer met de hand over het hart.

Veel vogels streken neer bij ons in de tuin.

Verlaizen

Nu verliest-ie ook nog zijn werk!

Heeft FC Groningen gewonnen of verloren?

Vergeeten

Je vergeet dat anders nooit.

Je vergat de deur op slot te doen.

Verslinden

In de vakantie verslind je het ene boek na het andere.

De reiger verslond het visje in één keer.

Vlaigen

Vlieg je vanmiddag naar huis of morgen pas?

Zij vlogen één winkel uit en de andere weer in.

Vraizen

Het vriest dat het kraakt.

Het heeft vannacht behoorlijk gevoren.

Stoeven

Snij stoft (ó) op grote bulten.

Stoofs binnen zunder op deur te kloppen.

Strieken

Ol man strikt nog ain moal mit haand over t haart.

n Bult vogels streken bie ons deel ien toen.

Verlaizen

Nou verlust e ook nog zien waark!

Het FC Grunnen wonnen (ó) of verloren?

Vergeeten

Vergets dat aans nooit.

Vergats deur op slöt te doun.

Verslinden

Ien vekaanzie verslins t aine bouk noa t aander.

Raaiger verslon (ó) t viske ien ain moal.

Vlaigen

Vlugs vanmirreg noar hoes tou of mörgen pas?

Zai vlogen ain winkel oet en aander weer ien.

Vraizen

t Vrust dat t knapt.

t Het vannaacht nuver voren.

LES 10: ONREGELMATIGE WERKWOORDEN

Vreten

Je vreet je aardappels zonder te kauwen.
De kat heeft de brokjes van het konijn allemaal opgevreten.

Vrieven

Je wrijft over mijn zere arm, maar het helpt niks.
De waarzegster wreef over haar glazen bol.

Vringen

Wring je de vaatdoek even goed uit?
De werkgevers wrongen hun werknemers helemaal uit.

Vroagen

Je vraagt steeds hetzelfde.
Vroegen jullie wat of heb ik dat niet goed gehoord?

Vrouten

Het varken wroet met zijn snuit in de modder.
Je wroette de hele middag in het archief.

Waiten

Ik weet dat je weet dat hij dat weet.
Jij wist toch dat ik dat bestand had gewist?

Wienden

Je windt je veel te veel op.
Ik wond het touw op een klosje.

Wiezen

De schoolmeester wijst Den Haag aan op de kaart.
De kleine wijzer wees naar de vier.

Vreten

Vrets dien eerappels zonder te kaauwen.
Kat het knien zien brokjes apmoal opvreten.

Vrieven

Vrifs over mien zere aarm, mor t helpt niks.
Woaarzegster vreef over heur gloazen bol.

Vringen

Vrings schuddeldouk even goud oet?
Waarkgevers vrongen (ò) heur waarknemers haildaal oet.

Vroagen

Vrags aal t zulfde.
Vrougen ie/joe wat of heb k dat nait goud heurd?

Vrouten

Zwien vrut mit zien snoet ien de bragel.
Vruttes hail mirreg ien t archief.

Waiten

k Wait da's wais dat hai dat wait.
Doe wis toch da'k dat bestand wist haar?

Wienden

Wiens die veuls te veul op.
k Won (ó) taauw op n klöske.

Wiezen

Schoulmeester wist Den Hoag aan op kaart.
Leutje wiezer wees noar vaaiër.

LES 10: ONREGELMATIGE WERKWOORDEN

Zain

Zie je wel dat ik naar de kapper ben geweest?
Ik zag de boom niet staan.

Zinken

Met deze zwembandjes zink je niet.
De boot zonk naar de bodem van de Noordzee.

Zoegen

De ijverige leerling zuigt de informatie op.
Je zoog nog op je duim toen je negen was.

Zoepen

Zuip je nu al weer zo veel?!
Mijn broer heeft al zijn huisdieren verzopen.

Zuiken

Je zoekt je bril maar die heb je op je hoofd.
Ik dacht dat je een andere auto zocht.

Zwaiten

Je zweet al na een klein stukje lopen.
Ik ben verkouden geworden omdat ik had gezweet.

Zwiegen

Je praat een hoop maar zwijgt over je werk.
Ik zeg toch dat ik nooit iets voor je heb verzwegen?!

Zain

Zigs wel da'k bie kapper wèst heb?
k Zaag boom nait stoan.

Zinken

Mit dizze zwembaandjes zinks nait.
Boot zonk (ò) noar boom van Noordzee.

Zoegen

Ieverge leerling zogt (ó) informoatsie op.
Zoogs nog op doem dous negen was.

Zoepen

Zops (ó) nou al weer zo veul?!
Mien bruier het aal zien hoesdaaier verzopen.

Zuiken

Zöchs dien bril, mor dij hes op kop.
k Docht (ò) da's n aander auto zochs (ò).

Zwaiten

Zwuts al noa n leutje stukje lopen.
k Bin verkòllen worden omda'k zwut haar.

Zwiegen

Prats n bult, mor zwigs over dien waark.
k Zeg toch da'k nooit wat veur die verzwegen heb?!

LES 11: ALLE WERKWOORDEN

Baiden

De man van de winkel biedt mie een korting van een tientje,
maar ik had het gratis nog niet willen hebben.
Je bood mij aan dat ik kon meerijden.

Riezen

Het brood rijst maar nauwelijks boven de rand van de bak uit.
De wethouder rees op uit zijn stoel en zei dat ik een vergunning
zou krijgen.

Bellen

Bel je me even als je weer bent thuisgekomen?
Je belde altijd midden in de nacht als je weer eens dacht
dat er werd ingebroken.

Brengen

Je brengt me naar het station, maar ik had ook wel kunnen lopen.
Wij hebben onze kinderen altijd op de fiets naar school gebracht.

Hangen

Wat hangt daar nou bij de overburen achter het raam?!
Mevrouw Tillema hing het wasgoed aan de lijn, maar
op Buienradar had ze kunnen zien dat er regen aankwam.

Kriegen

De hond kan bijna niet wachten tot-ie zijn brokjes krijgt.
Laat me eens zien wat je van Sinterklaas hebt gekregen.

Baiden

Man van winkel budt mie n körten van n tientje,
mor k haar t vergees nog nait hebben wild.
Boods mie aan da'k mitvoaren kon (ó).

Riezen

Stoet rist mor naauw boven raand van bak oet.
Wetholder rees te zien stoul oet en zee da'k n vergunnen
kriegen zol (ó).

Bellen

Bels mie even as weer thoeskommen (ó) bis?
Beldes aaltied midden ien naacht as weer ais dochs (ò)
dat ter ienbroken wer.

Brengen

Brengs mie noar t stoatsion, mor k haar ook wel lopen kind.
Wie hebben ons kiender aaltied op fiets noar schoul tou brocht (ò).

Hangen

Wat hangt doar nou bie overburen achter t roam?!
Vraauw Tillemoa hong (ò) wasgoud aan lien, mor op Buienradar
haar ze zain kind dat ter regen aankwam.

Kriegen

Hond kin hoast nait wachten tot e zien brokjes krigt.
Loat mie ais zain wat ofs van Sunnerkloas kregen hes.

LES 11: ALLE WERKWOORDEN

Knittern

De kam knettert door mijn haar.

De brommer knetterde door de straat, maar hij had beter niet zo hard kunnen scheuren.

Dwoalen

Na een zin of twee dwaal jij altijd af van wat je wilde zeggen.
Mevrouw Tillema verdwaalde meteen toen zij zonder kaart in de auto op pad ging.

Schoeven

Henk schuift in één keer een gevulde koek naar binnen.
Toen ik die stoel opzij schoof, struikelde ik over een snoer waardoor de lamp wel had kunnen omvallen.

Steken

Er steekt een flinke storm op.
Ze hadden je wel aan kunnen rijden toen je de weg overstak zonder uit te kijken.

Vluiken

Jouw oranje broek vloekt met je bruine overhemd.
De inbreker vloekte toen-ie blauwe zwaailichten in de straat zag.

Proaten

Vader praat alleen dialect in de stad Groningen.
Mijn collega praatte voortdurend maar door over zijn vakantie, maar dat had-ie wat mij betreft niet hoeven doen.

Knittern

Kaam knittert mie deur t hoar.

Plof knitterde deur stroat, mor hai haar beter nait zo haard joagen kind.

Dwoalen

Noa n zin of twij dwoalstoe aaltied òf van wat ofs zeggen wols (ó).
Vraauw Tillemoa verdwoalde votdoadelk dou zai zunder koart ien auto bie pad ging.

Schoeven

Henk schoft (ó) ien ain moal n gevulde koek noar binnen.
Dou k dij stoul over zied schoof, strukelde k over n snouer woardeur laamp wel omvalen kind haar.

Steken

Der stekt n nuvere störm op.
Ze haren die wel aanrieden kind doustoe weg overstaks zunder oet te kieken.

Vluiken

Dien oranje boksem vlukt mit dien broene boesroen.
Ienbreker vlukte dou e blaauwe zwaailichten ien stroat zaag.

Proaten

Pa prat allain plat ien Stad.
Mien kollegoa prout aingoal mor deur over zien vekaanzie, mor dat haar e om mie nait doun huifd.

LES 11: ALLE WERKWOORDEN

Dreugen

De verf droogt veel te snel in de zon.

Droogde jij je handen nu aan de gordijnen?!

Woagen

Je bent niet goed snik dat je je leven waagt voor honderd euro!

Ik waagde mijn rijkdom in het casino, dat heb ik altijd al een keer willen doen.

Scheppen

Je schept nu al voor de derde keer aardappelen op!

Ik kan er niet over uit dat jullie de vijver leegschepten met een pollepel.

Tikken

Deze buis tikt als je de warmwaterkraan openzet, omdat-ie dan gaat uitzetten.

Je tikte vroeger ook altijd al het ritme van 'Take five' op tafel.

Dreugen

Vaarf dreugt veel te gaauw ien zun.

Dreugdestoe dien handen nou aan gerdienen?!

Woagen

Bis nait goud wies da's dien leven wags veur honderd euro!

k Woug mien riekdom ien casino, dat heb k aaltied al n moal doun wild.

Scheppen

Scheps nou al veur daarde moal eerappels op!

k Kin der nait bie dat ie/joe viever leegschepten mit n slaif.

Tikken

Dizze buis tikt as je waarmwotterkroan openzetten, omdat e din oetzetten gaat.

Tikttes vrouger ook aaltied al t ritme van 'Take five' op toavel.

LES 12: ALLE WERKWOORDEN

Drukken

Die grote auto drukt me bijna van de weg.
Jij drukte op de bel, maar ik had beter niet open kunnen doen.

Hoalen

Haal jij de krant even uit de bus?
Het jongetje werd altijd boos als zijn ouders hem ophaalden
van school.

Levern

Je levert de lege flessen in en daar zou je een zakje snoep van
kunnen kopen.
De postbode leverde een blauwe envelop af bij de deur, maar
die had-ie wel mogen houden.

Nuimen

De buurman noemt mevrouw Tillema bij haar voornaam.
Mijn broer heeft zijn zoon, die ik nooit heb zien opgroeien,
naar onze vader genoemd.

Steuven

Stoof jij peren altijd in wijn?
Moeder stoofde de groente, maar dat had ze niet zo lang
moeten doen.

Schrieven

Als je het allemaal niet kunt onthouden, schrijf je de bood-
schappen toch op een briefje.
De schoolmeester schreef een heel verhaal op het bord.

Drukken

Dij dikke auto drukt mie hoast van weg òf.
Doe druktes op bel, mor k haar beter nait opendoun kind.

Hoalen

Hoalstoe kraant even te bus oet?
t Jonkje wer aaltied kwoad as zien ollu hom ophillen van schoul.

Levern

Levers lege flezzen ien en doar zols (ó) die n puutje slik van kopen
kinnen.
Postbode leverde n blaauwe kevòrt òf bie deur, mor dij haar e
wel holden (ò) magd.

Nuimen

Buurman nuimt vraauw Tillemoa bie heur veurnoam.
Mien bruier het zien zeun, dij k nooit opgruien zain heb,
noar ons pa nuimd.

Steuven

Steufstoe peren aaltied ien wien?
Moeke steufde gruinte, mor dat haar ze nait zo laang doun most (ó).

Schrieven

As t apmoal nait ontholden (ò) kins, schrifs bosschoppen toch
op n braifke.
Schoulmeester schreef n hail verhoal op t bord.

LES 12: ALLE WERKWOORDEN

Brouden

De kip broedt op twee eieren die een ander heeft gelegd.
De politie broedde op een plan om een drugsbende in te rekenen.

Kroepen

De baby kruipt over de vloer naar de achterdeur en doet de speen uit de mond.
Als wij verstoppertje aan het spelen waren, werd je nooit gevonden als je op de zolder van de schuur kroop.

Barsten

De sloot barst van de kikkerdril.
Je had me wel even kunnen vertellen dat die vulkaan deze week al twee keer is uitgebarsten.

Steuten

Je stoot mij onder tafel aan.
Verscheidene mensen stootten zich aan de hoek van de muur en hadden een klacht in willen dienen.

Voaren

Je rijdt met mij mee tot Groningen en je hoeft me er niks voor te geven.
Ben jij met jouw bootje helemaal van Groningen hierheen gevaren?!

Brouden

Hin brudt op twij aaier dij n aander legd het.
Plietsie brudde op n plan om n drugsbende ien te reken.

Kroepen

Potje krypt (ó) over vlouer noar achterdeur en dut speen te mond oet.
As wie aan t beziedjen waren, werden je nooit vonden (ó) as je op baalk van schuur krogen.

Barsten

Sloot barst van de kikkerrit.
Haars mie wel even vertellen kind dat dij vulkoan van week al twij moal oetborsten (ó) is.

Steuten

Stöts mie onder toavel aan.
Verschaaiden minsen stötten heur aan houk van muur en haren n klacht iendainen wild.

Voaren

Voars mit mie mit aan Stad tou en huifs mie der niks veur te geven.
Bistoe mit dien bootje haildaal van Stad hierhìn voaren?!

LES 12: ALLE WERKWOORDEN

Raaizen

Jij reist met de trein, maar je had beter met de auto kunnen gaan.
Hij had maar één koffer bij zich, maar hij reisde de hele wereld rond.

Zain

Je had dat schilderij niet moeten kopen, want het ziet er niet uit.
Het zag er niet naar uit dat 't snel droog zou worden.

Leggen

Ik leg het je niet nog een keer uit, dan had je maar beter moeten opletten.
Die hond heeft me gebeten toen ik mijn hand op zijn hoofd legde.

Zetten

Zet je de boter ook nog even op tafel, dat had ik zojuist zelf willen doen.
Je hebt de bak bij de weg gezet, maar die had er gister al moeten staan.

Raaizen

Doe raais mit traain, mor haars beter mit auto goan kind.
Hai haar mor ain kovver bie hom, mor hai raaisde haile wereld rond.

Zain

Haars dat schilderij nait kopen most (ó), want t zigt ter nait oet.
t Zaag ter nait noar oet dat t gaauw dreug worden (ò) zol (ó).

Leggen

k Leg die t nait nog n moal oet, din haars mor beter opletten most (ó).
Dij hond het mie beten dou k hom n haand op kop legde.

Zetten

Zets botter ook nog even op toavel, dat haar k zevens zulf doun wild.
Hes bak bie weg zet, mor dij haar der guster al stoan most (ó).

LES 13: ALLE WERKWOORDEN

Strepen

De leraar streept alle verkeerde antwoorden op die meerkeuzevraag door.

Waarom streepte jij dan 'nee' aan als jij er wél rijst bij wilde hebben?

Housten

Je hoest de hele nacht al, met als gevolg dat ik nog geen uur heb kunnen slapen.

Ik had het idee dat mevrouw Tillemma minder hard hoestte dan gisteren.

Störmen

Het stormt zó hard dat de schoorsteen wel van het dak had kunnen waaien.

Zwarte Piet stormde het klaslokaal binnen.

Sloagen

Wil je mij nou wijsmaken dat dat verhaal nog ergens op slaat ook?!

De boer sloeg met zijn vuist op de toonbank, maar slaagde er niet in om de aandacht van de bediende te trekken.

Stoan

Je staat daar nog steeds te aarzelen, maar je had niet op mij hoeven wachten.

Aan de kant van de weg stonden vijf auto's die daar niet mochten staan.

Strepen

Leroar streept ale verkeerde antwoorden op dij meerkeuzevraag deur.

Woarom streeptestoe din 'nee' aan astoe der aal ries bie hebben wols (ó)?

Housten

Housts hail naacht al dat k heb nog gain uur sloopen kind.

k Haar t idee dat vraauw Tillemoa minder stief houste as guster.

Störmen

t Störmt zó hard dat schosstain wel van t dak waaien kind haar.

Zwaarte Piet störmde t klaslokaal binnen.

Sloagen

Wils mie nou wiesmoaken dat dat verhoal nog aargens op slagt ook?!

Boer sloug mit voest op teunbaank, mor sloagde der nait ien om bedainde zien aandacht te trekken.

Stoan

Staaís doar nog aal te drutjen, mor haars nait op mie wachten huifd.

Aan kaant van weg stonden (ó) vief auto's dij doar nait stoan moggen (ó).

LES 13: ALLE WERKWOORDEN

Opletten

Let je wel even op wat je doet?

Ik kan mij niet voorstellen dat je oplette op school; ik heb nog nooit iemand beroerder Engels horen praten.

Spoulen

Als je dat knopje indrukt en vasthoudt, spoel je dit liedje door. Ik spoelde mijn mond met lauw water toen de tandarts klaar was met de verdoving.

Vraizen

Het vriest dat het kraakt, mor wat mij betreft had het wel wat warmer mogen zijn.

Met drie graden onder nul vroor het lang niet hard genoeg voor een Elfstedentocht.

Keuren

Bij ons in het dorp keurt de slager zijn eigen vlees nog altijd en iedereen gelooft hem.

Dit zijn die schoenen die ik in Appingedam heb gekocht en die jij afkeurde omdat ze bruin waren.

Draaigen

Een klein kereltje in een groezelige jas bedreigt mij met een veel te groot mes.

Boven Usquert dreigt een donkere lucht, dus ik zou maar in huis gaan.

Opletten

Lets wel even op wat ofs dus?

k Kin mie nait veurstellen da's oplettes op school; k heb nooit ain beroerder Engels proaten heard.

Spoulen

As dat knopke iendruks en vasthols (ò), spouls dit verske deur. k Spoulde mien mond mit laauw wotter dou koezendokter kloar was mit verdoven.

Vraizen

t Vrust dat t knapt, mor om mie haar t wel even waarmer wezen magd.

Mit drij groaden onder nul vroor t laang nait haard genog veur n Elfstedentocht.

Keuren

Bie ons ien dörp keurt slagter zien aigen vlees nog aaltied en elkenain looft hom.

Dit binnen dij schounen dij k ien n Daam kocht (ò) heb en dijstoe òfkeurdes omdat ze broen waren.

Draaigen

n Leutje kereltje ien n soeterge jaas bedraagt mie mit n veuls te groot mes.

Boven Oskerd draaigt n dikke lucht dat k zol (ó) mor ien hoes gaan.

LES 13: ALLE WERKWOORDEN

Denken

Denk je dat je de dokter voor niks hebt laten komen?
Je zult me wel niet geloven dat ik minder voor dit huis
heb gegeven dan jullie dachten.

Holden

Je houdt twee euro vijfenveertig over als je dat zakje noodles
zou kopen.
Hij hield van oude auto's en haalde zien Peugeot 404 uit de garage.

Laggen

Je lacht wel heel lief naar mij, maar ik geloof niet dat je mij hebt
gehoord.
Het meisje had wel overreden kunnen worden, maar lachte nog
steeds toen ze aan de andere kant van de weg was.

Rieden

Iedereen rijdt mij voorbij omdat mijn versnelling stuk is.
Hij zei dat-ie de hond uitliet toen de politie met sirene
over de provinciale weg reed.

Heuren

Misschien hoor je mij beter als je bij het raam gaat staan.
Ik had eigenlijk meteen even langs moeten komen toen
ik hoorde dat je weer thuis was.

Denken

Denks da's dokter veur niks kommen (ó) loaten hes?
Zels mie wel nait loven da'k minder veur dit hoes geven
heb as ie/joe dochten (ò).

Holden

Hols (ò) twij euro viefenvatteg over as dat puutje noodles kopen
zols (ó).
Hai hil van olle auto's en hil zien Peugeot 404 te geroazie oet.

Laggen

Lags wel hail laif noar mie, mor k loof nait da's mie heurd hes.
t Wichtje haar wel overreden worden (ò) kind, mor lagde nog aal
dou ze aan aander kaant weg was.

Rieden

Elkenain ridt mie veurbie omreden mien versnellen is stukkend.
Hai zee dat e hond oelait dou plietsie mit hoel over pervinzioa-
le weg ree.

Heuren

Meschain heurs mie beter as bie t roam stoan gaais.
k Haar ainks votdoadelk even aankommen (ó) most (ó) dou k
heurde da's weer thoes was.

LES 14: ALLE WERKWOORDEN

Roaden

Je raadt nooit wie er gisteren bij mij voor de deur stond.
Had je maar beter moeten luisteren naar die politieman die jou
afraadde om met de auto deze straat in te rijden.

Sloapen

Onze dochter slaapt vannacht voor de eerste keer in haar
nieuwe bed.
Hoef je niet te weten waar wij sliepen?

Joe verzekern

Ik wilde wel graag even naar de winkel, maar Piet Paulusma
verzekert me dat het straks gaat regenen.
Mevrouw Tillema verzekerde haar huis meteen tegen stormschade.

Stoeven

Je moet niet steeds zo veel praten, dan stuift het zand ook niet
in je mond.
De hond wilde even laten zien hoe snel hij kon rennen
en stoof rond het huis.

Vreten

Onze oudste vreet niks uit op school.
Vlak voordat-ie zelf werd opgegeten, vrat die muis ons laatste
stukje kaas op.

Roaden

Rads nooit wèl of ter guster bie mie veur deur ston (ó).
Haars mor beter luustern most (ó) noar dij plietsieman dij die
òfroadde om mit auto dizze stroat ien te rieden.

Sloapen

Ons dochter slept vannaacht veur eerste moal ien heur nije bèr.
Huifs nait te waiten woar of wie slaipen?

Joe verzekern

k Wol (ó) wel geern even noar winkel tou, mor Piet Paulusmoa
verzekert mie dat t domment regen gaat.
Vraauw Tillemoa verzekerde heur hoes votdoadelk tegen stömschoa.

Stoeven

Mos (ò) nait aal zo veul proaten, din stoft (ó) zaand die ook nait
ien mond.
Hond wol (ó) even zain loaten hou haard of e runnen kon (ó) en
stoof om t hoes tou.

Vreten

Ons oldste vret niks oet op schoul.
Even veurdat e zulf opvreten wer, vrat dij moes ons leste stukje
kees op.

LES 14: ALLE WERKWOORDEN

Zingen

Wanneer laat je mij nou eens horen hoe jij dat liedje zingt?
Ik heb altijd graag mogen horen hoe de vogels 's ochtends zongen.

Handeln

Laat het mij maar even weten als je handelt in auto's die niet
van de roest uit elkaar vallen.
Het eerste hoofdstuk handelde over een rijke boer die niet wilde
dat zijn dochter trouwde met een kerel zonder geld.

Knippen

Als Rasti Rostelli één keer met zijn vingers knipt, dan vallen
je ogen meteen dicht.
Ik had misschien wel kunnen voorkomen dat je je in de vinger
knipte.

Loaden

Ik laad mijn telefoon iedere dag op.
Mijn vader en moeder laadden hun auto altijd vol met aardappels
als zij op vakantie gingen.

Spijen

Spuug je altijd in je handen als je wat zwaars moet optillen?
Ome Derk hield wel van een borreltje.

Joagen

Als je zo doorjakkert, dan sta je over een half uur zonder diesel.
Je jaagde op een olifant, maar je kwam thuis met een konijn.

Zingen

Wanneer lets mie nou ais heuren hou ofstoe dat verske zings?
k Heb aaltied geern heuren magd hou of vogels smörgensvro
zongen (ò).

Handeln

Loat mie t mor even waiten as handels ien auto's dij nait van
roust oet nkander valen.
t Eerste hoofdstuk handelde over n rieke boer dij nait wol (ó) dat
zien dochter traauwde mit n kerel zunder sinten.

Knippen

As Rasti Rostelli ain moal mit vingers knipt, din valen ogen joe
votdoadelk dicht.
k Haar meschain wel veurkommen (ó) kind da's die ien vinger
kniptes.

Loaden

k Loa mien telefoon aal doagen op.
Mien pa en moeke loadden heur auto aaltied vol mit eerappels
as zai op vekaanzie gingen.

Spijen

Spijs aaltied ien handen as wat zwoars optillen mos (ò)?
Oom Derk spijde der nait ien.

Joagen

As zo deurjags, din staais mit n haalf uur zunder gaseulie.
Joagdes op n eulifant, mor kwams thoes mit n knien.

LES 14: ALLE WERKWOORDEN

Laigen

Silvio liegt als-ie zegt dat-ie zich nooit heeft laten omkopen.
De kinderen logen dat ze nog maar één koekje hadden gehad.

Doeken

Mijn kleine broertje duikt nog steeds alleen van de lage duikplank.
Het blonde meisje knuffelde haar paardje.

Teunen

Ik heb het idee dat de winkeljuffrouw mij alleen de duurste
kleding toont.
Copernicus toonde aan dat de aarde om de zon draait en niet
andersom.

Bedraigen

Ik hoorde bij de kapper dat jij je vrouw bedriegt.
Wij hadden van tevoren ook wel kunnen weten dat-ie ons
bedroog.

Laigen

Silvio lugt as e zegt dat e hom nooit omkopen loaten het.
Kiender logen dat ze nog mor ain koekje had haren.

Doeken

Mien leutje bruier dokt (ó) nog aal allain van lege doekplaank.
t Blonde wichtje doekte heur peerdje aan.

Teunen

k Heb t idee dat winkeljuffraauw mie allain duurste goud teunt.
Copernicus teunde aan dat oarde om zun tou draait en nait
ansom.

Bedraigen

k Heurde bie kapper dastoe dien vraauw bedrugs.
Wie haren van teveuren ook wel waiten kind dat e ons bedroog.

LES 15: ALLE WERKWOORDEN

Wikkeln

Hij ontwikkelt zijn foto's meestal zelf.

Je hebt bij een groot bedrijf gewerkt en je wikkelde daar klachten af.

Hoamern

Waarom hamer je er steeds zo op dat het bijna twaalf uur is?

Ik had wel willen zien hoe die baby met een theekopje op tafel hamerde.

Strieken

De wind strijkt zacht over je wang.

Je streek de hond tegen de haren in en dat had je niet moeten doen.

Klappen

De band klapt als je hem nog harder oppompt.

Je klapte voor die cabaretier maar je gaf niet hoog op van zijn voorstelling.

Laaiden

Achtergrondmuziek in openbare gebouwen leidt me af, daarom kan ik er maar slecht tegen.

De dokter begeleidde me door de gang en zei dat ik me geen zorgen hoefde te maken.

Kennen

Is er hier ook iemand die jij niet kent?

Dat gedicht waar jij het over had, kende ik uit mijn hoofd.

Wikkeln

Hai ontwikkelt zien foto's mainsttied zulf.

Hes bie n groot bedrief waarkt en wikkeldes doar klachten òf.

Hoamern

Woaom hoamers ter aal zo op dat t hoast twaalf uur is?

k Haar wel zain wild hou dat potje mit n theekopke op toavel hoamerde.

Strieken

Wiend strikt joe zaacht over waang.

Streeks hond tegen hoaren ien en dat haars nait doun most (ó).

Klappen

Baand klapt die as hom nog haarder oppomps (ó).

Klaptes veur dij cabaretier, mor kons (ó) nait snaren van zien veurstellen.

Laaiden

Achtergrondmuziek ien openboare gebaauwen laaidt mie òf, doarom kin k ter mor min over.

Dokter begelaaidde mie deur gaang en zee da'k mie gain zörgen moaken huifde.

Kennen

Is ter hier ook ain dijstoe nait kens?

Dat gedicht doarstoe t over haars, kon (ó) k oet kop.

LES 15: ALLE WERKWOORDEN

Liggen

Dat de tuin niet wil bloeien, ligt aan de droogte.
Ik kon nog net blijven staan, maar jij lag omver.

Vrieven

Je wrijft zó veel zalf op je handen dat ik beter twee potjes
had kunnen kopen.
Mijn vrouw wreef mij onder de neus dat het mijn eigen schuld was.

Sloeken

De reiger slikt de vis in één keer door.
Ik heb me eens lelijk verslikt toen ik een slok cola nam.

Vertrauwen

Hij heeft me een keer lelijk beetgenomen, daarom vertrouw ik
hem niet.
Mijn ouders vertrouwden er altijd op dat ik mijn huiswerk maakte.

Roaken

De directeur denkt dat de hele boel in de war raakt als-ie een week
op vakantie gaat.
Hij raakte het schrikdraad maar even aan, maar ook dat had-ie
beter niet kunnen doen.

Begriepen

Ik vraag me af of-ie begrijpt wat ik hem zojuist heb uitgelegd.
De verkoper hield een lang verhaal, maar je begreep direct wel
dat je geen korting zou krijgen.

Liggen

Dat toen nait bliuen wil, ligt aan dreugte.
k Kon (ó) nog net stoan bliieven, mor doe laags ondersteboven.

Vrieven

Vrifs zó veul zaalf op handen da'k beter twij potjes kopen kind
haar.
Mien vraauw vreef mie onder neus dat t mien aigen schuld was.

Sloeken

Raaiger slokt (ó) vis ien ain moal deur.
k Heb mie ais maal versloken dou k n slok cola nam.

Vertrauwen

Hai het mie n moal maal bie neus had, doarom vertraauw k hom nait.
Mien ollu vertraauwden der aaltied op da'k mien hoeswaark mouk.

Roaken

Directeur maint dat haile boudel ien toeze rakt as e n week op
vekaanzie gaat.
Hai rouk schrikdroad mor even aan, mor ook dat haar e beter
nait doun kind.

Begriepen

k Vroag mie òf of e begriipt wa'k hom zevens oetlegd heb.
Verkoper hil n laang verhoal, mor begreeps votdoadelk wel da's
gain kórten kriegen zols (ó).

LES 15: ALLE WERKWOORDEN

Drieven

Die boot die daar drijft, kon die van jou wel zijn!
Toen-ie alle twintig schapen in een hoek had gedreven,
ging het hondje plat op zijn buik liggen.

Mishottjen

Dat spelen met vuur, dat mislukt hem nog eens.
Ik had moeten afkloppen toen ik zei dat een taart bakken me
nooit mislukte.

Scheuveln

Als je op hoge noren schaatst, dan moet je geen zwakke enkels
hebben.
Je wilt het misschien niet geloven, maar mijn opa schaatste nog
toen-ie negentig was.

Drieven

Dij boot dij doar drift, kon (ó) dienen wel wezen!
Dou e ale twinneg schoapen ien n houk dreven haar, ging hondje
plat op t lief liggen.

Mishottjen

Dat speulen mit vuur, dat mishottjet hom nog ais n moal.
k Haar òfkloppen most (ó) dou k zee dat n toart bakken mie nooit
mishottjede.

Scheuveln

As op hoge noren scheuvels, din mos (ò) gain zwakke enkels hebben.
Wils t meschain nait loven, mor mien opa scheuvelde nog dou e
negenteg was.

LES 16: ALLE WERKWOORDEN

Vringen

Moeder wist het aanrecht af en wringt de vaatdoek boven de gootsteen uit.

Zijn wasmachine had zullen centrifugeren, maar hij wrong zijn wasgoed zelf maar uit.

Trekken

Hij laat de deur anders altijd open staan, maar trok hem deze keer voor de zekerheid maar dicht.

Zij trok zich niks aan van zijn gemene opmerkingen en heeft het maar laten zitten.

Smieten

Als jij boos bent, smijt je de kamerdeur altijd veel te hard dicht.

Hij had de bal zó ver weggesmeten dat de hond hem niet meer kon vinden.

Smakken

Je smakt als je met je mond open eet.

Mijn kameraad liet zijn stoel even los en smakte direct achterover op het ijs.

Keren

Mijn vader had één afslag eerder moeten nemen en keert de auto op straat.

Je keerde de kussensloop binnenstebuiten en je vond een sok die je al een eeuwigheid kwijt was.

Vringen

Moeke wist aanrecht òf en vringt schuddeldouk boven geutstain oet.

Zien wasmesien haar centrifugeren zeld, mor hai wrong (ò) zien wasgoud zulf mor oet.

Trekken

Hai let deur aans aaltied open stoan, mor trok hom dis keer veur wizzeghaid mor dicht.

Zai trok (ó) heur niks aan van zien gemaine opmaarkens en het t mor zitten loaten.

Smieten

Astoe gek ien hakken bis, smits koamerdeur aaltied veul te haard dicht.

Hai haar baal zó ver votsmeten dat hond hom nait meer vienden kon (ó).

Smakken

Smaks as mit mond open ets.

Mien kammeroad lait zien stoul even lös en smakte votdoadelk achterover op t ies.

Keren

Mien pa haar ain òfslag eerder nemen most (ó) en keert auto op stroat.

Keerdes kuzzensloop binnensteboeten en vons n zok dijs aal tiedstieden kwiet was.

LES 16: ALLE WERKWOORDEN

Bedoulen

Zou je mij wel willen uitleggen wat je daar mee bedoelt?

Ik dacht dat je hém bedoelde, maar jij wees naar haar.

Maarken

Het is drie graden warmer dan gisteren, maar je merkt er bijna niks van.

Niemand zei wat toen jij opmerkte dat het cd'tje was afgelopen.

Droagen

Hij draagt zijn nieuwe keukenstoelen één voor één naar huis toe,
maar hij had ze beter kunnen laten brengen.

Jan Glas droeg voor uit eigen werk.

Citeren

Mijn collega citeert vaak een of andere Franse dichter.

Steve Jobs citeerde Henry Ford toen hem werd gevraagd naar
wat-ie vond van marktonderzoek.

Graaien

Mijn broer loopt een gitarenzaak binnen en graait direct de duur-
ste Fender uit het rek.

De ladder viel om, maar ik graaide nog net op tijd naar de rand
van de dakgoot.

Roeken

Je had beter even onder de douche kunnen gaan, je ruikt niet al te fris.

De hond van de buren rook wel dat ik een brokje in mijn hand had.

Bedoulen

Zols (ó) mie wel oetleggen willen wat ofs doar mit bedouls?

k Mainde dastoe hóm bedouldes, mor doe wees noar heur.

Maarken

t Is drij groaden waarmeder as guster, mor maarks ter hoast niks van.

Gainain zee wat doustoe opmaarktes dat spaigelploatje òflopen was.

Droagen

Hai dragt zien nije keukenstoulen ain veur ain noar hoes tou,
mor hai haar heur beter brengen loaten kind.

Jan Glas droug veur oet aigen waark.

Citeren

Mien kollegoa citeert voak n moal ain of aander Fraanze dichter.

Steve Jobs citeerde Henry Ford dou hom vroagd wer noar wat of
e von (ó) van maartonderzuik.

Graaien

Mijn bruier lopt (ò) n gitarenzoak binnen en graait votdoadelk
duurste Fender te t rek oet.

Ledder vil om, mor k graaide nog net op tied noar raand van
dakgeut.

Roeken

Haars beter even onder douche goan kind, roks (ó) nait aal te fris.

Hond van buren rook wel da'k n brokje ien haand haar.

LES 16: ALLE WERKWOORDEN

Lopen

Je houdt je hart soms vast, maar gelukkig loopt het meestal goed af.
Ik moest zó hard lachen dat de tranen me over de wangen liepen.

Bruken

Mijn auto gebruikt één op vijftien.
Ik was even vergeten dat u geen suiker in de koffie gebruikte.

Kieken

Kijk je even hoeveel uien wij nog in huis hebben?
Ze hebben mijn oliepeil ook even nagekeken, maar dat hadden ze niet hoeven doen.

Zoepen

n Beetje alcoholist zuipt iedere dag een halve liter jenever.
Mijn vorige auto zoop één op zeven, ik had hem veel eerder weg moeten doen.

Lopen

Hols (ò) haart sums vast, mor gelukkeg lopt (ò) t mainstied goud òf.
k Mos (ó) zó haard laggen dat troanen laipen mie over wangen.

Bruken

Mien auto bruukt ain op vieftien.
k Was even vergeten dat ie/joe gain sukker ien kovvie bruukten.

Kieken

Kiks even houveul siepels of wie nog ien hoes hebben?
Ze hebben mien euliepaail ook even noakeken, mor dat haren ze nait doun huifd.

Zoepen

n Beetje alcoholist zopt (ó) aal doagen n haalf liter jannever.
Mien veurege auto zoop ain op zeuven, k haar hom veul eerder vtdoun most (ó).

LES 17: ALLE WERKWOORDEN

Luden

De klok luidt al een tijdje omdat het twaalf uur is.
Ik begrijp niet waarom de noodklok niet werd geluid.

Roupen

Het uiltje in de boom roept zijn moeder zo hard als ik hem
nog nooit eerder heb horen roepen.
De kraamhouder riep voortdurend dat zijn bloemkolen bijna
gratis waren.

Bieten

Je hoeft niet bang te zijn, de hond bijt je niet.
Dit jaar werden er minder mensen door slangen gebeten
dan vijf jaar geleden.

Zuiken

Als je je bril zoekt, die heb je op je hoofd!
Hoe had ik dan moeten weten wat jij zocht?

Smoaken

Het spijt me dat ik het moet zeggen, maar deze soep smaakt
naar afwasmiddel.
Ik had eigenlijk niet nog een keer willen opscheppen, maar
het smaakte mij zo goed.

Valen

Je moet goed uitkijken, anders val je hier een heel eind naar beneden.
Ik dacht dat ik die doos wel kon tillen, maar het viel mij tegen.

Luden

Klok ludt al n zetje omreden t is twaalf uur.
k Kin der nait over oet woarom of noodklok nait lud wer.

Roupen

Oeltje ien boom ropt (ò) zien moeke zo haard as k hom nog nooit
eerder roupen heurd heb.
Kroamholder raip mor aal dat zien bloemkolen sikkom vergees
waren.

Bieten

Huifs nait baang wezen, hond bit die nait.
Van t joar werden der minder mìnsen deur slangen beten
as vief joar leden.

Zuiken

As dien bril zöchts, dij hes op kop!
Hou haar k din waiten most (ó) wat ofstoe zochs (ò)?

Smoaken

t Muit mie da'k t zeggen mout, mor dizze soep smoakt
noar òfwasmiddel.
k Haar aiglieks nait nog n moal opscheppen wild, mor t
smouk mie zo goud.

Valen

Mos (ò) goud oetkieken, aans vaals hier n hail ìnd omdeel.
k Docht (ò) da'k dij deus wel tillen kon (ó), mor t vil mie tegen.

LES 17: ALLE WERKWOORDEN

Baauwen

De buurman bouwt een schuurtje achter het huis, maar mag dat wel van de gemeente?

Daar hadden twee huizen mogen staan, maar je hebt er maar één gebouwd.

Pazen

Men zegt altijd dat de kleur van een kameleon zich aanpast aan de omgeving.

Jij paste op je kleinkinderen toen er werd ingebroken.

Gluien

Het is net of je hard hebt gerend, je hoofd gloeit helemaal!

Het vuur was al een tijdje uit, maar het hout gloeide nog een uur in het donker.

Klaiden

Opa kleedt zich op zijn zondags omdat-ie vandaag negentig is geworden.

Iemand die zich niet had uitgekleet, viel behoorlijk op op het naaktstrand.

Scrabbeln

Je mag graag sjoelen en je scrabbelt twee keer per week met vrienden.

Ik had van tevoren kunnen weten dat jij allemaal niet-bestaande woorden scrabbelde.

Baauwen

Buurman baauwt n schuurtje achter t hoes, mor mag dat wel van gemainte?

Doar haren twij hoezen stoan magd, mor hes ter mor ain baauwd.

Pazen

Ze zeggen aaltied dat kleur van n kameleon hom aanpaast aan omgeven.

Doe paasdes op dien klaainkiender dou der ienbroken wer.

Gluien

Kons (ò) wel haard rund hebben, dien kop gluit haildaal!

t Vuur was al n zetje oet, mor t holt gluide nog n uur ien t duustern.

Klaiden

Opa kledt hom op zien sundoags omdat e vandoag negenteg worden (ò) is.

Ain dij hom nait oetkled haar, vil beheurlek op op t noaktstrand.

Scrabbeln

Mags geern sjoelen en scrabbels twij moal ien week mit vrunden.

k Haar ien t veuren waiten kind dastoe apmoal nait-bestoande woorden scrabbeldes.

LES 17: ALLE WERKWOORDEN

Vroagen

Het meisje achter de kassa vraagt of ik ook een bonnetje had willen hebben.

De uitgever vroeg of wij een vervolg op ons boek konden schrijven.

Nuigen

Een klasgenootje nodigde iedereen uit voor een feestje, maar er kwamen maar drie mensen opdagen.
Niemand heeft jou uitgenodigd, dus had je niet moeten komen.

Geven

Ik had niet bij haar hoeven aanbellen, want mevrouw Tillema geeft niet aan de deur.
Ik had wel meer koeien gehad willen hebben die net zo veel melk gaven als Greta 15.

Bukken

De keeper bukt, maar hij had moeten springen.
Jij bukte, maar je kwam ternauwernood weer overeind.

Vroagen

Wichtje achter kassa vraagt of k ook n bonnetje hebben wild haar.
Oetgever vroug of wie n vervolg op ons bouk schrieven konden (ó).

Nuigen

n Klasgenootje nuigde elkenain veur n feestje, mor der kwammen mor drij mînsen opdoagen.
Gainain het die nuigd, dus haars nait kommen (ó) most (ó).

Geven

k Haar nait bie heur aanbellen huifd, want vraauw Tillemoa geeft nait aan deur.
k Haar wel meer koeien had hebben wild dij net zo veul melk gavven as Greta 15.

Bukken

Keeper bukt, mor hai haar springen most (ó).
Doe buktes, mor kwams mor naauw weer ien t ind.

LES 18: ALLE WERKWOORDEN

Zwemmen

Jij had ook wel kunnen betalen, je zwemt immers in het geld.
Toen ik iets meer dan een kilometer had gezwommen, kreeg ik
kramp in mijn tenen.

Noadern

Als je een kruispunt nadert, moet je goed uitkijken of er ook
iemand van rechts komt.
Een man in een leren jas benaderde ons en vroeg of wij een
gouden horloge van hem wilden kopen voor een tientje.

Miegen

Onze hond pist altijd tegen de zelfde boom.
Die mop had-ie beter niet kunnen vertellen, want ik piste in mijn
broek van het lachen.

Schaiten

Ik ken iemand die konijnen doodschiet als er te veel van komen.
Toen ik een kist sinaasappelen wilde optillen, is het me in de rug
geschoten.

Snieden

Als je er een stukje afsnijdt, kun je ruiken hoe gember ruikt.
Je sneed in je vinger toen de buurman bij de achterdeur “Volk!” riep.

Zwemmen

Doe haars ook wel betoalen kind, zwems ja ien t geld.
Dou k even meer as n kilometer zwommen haar, kreeg k kraamp
ien tonen.

Noadern

As n kruispunt noaders, mos (ò) goud oetkieken of ter ook ain
van rechts komt (ó).
n Man ien n leren jaas benoaderde ons en vroug of wie n golden
allozie van hom kopen wollen (ó) veur n tientje.

Miegen

Ons hond migt aaltied tegen zulfde boom.
Dij bak haar e beter nait vertellen kind, want k meeg mie ien
boksem van t laggen.

Schaiten

k Kin ain dij knienen doodschut as ter te veul van kommen (ó).
Dou k n kist appelsienen optillen wol (ó), is mie t ien rug schoten.

Snieden

As ter n stukje òfsnids, kins roeken hou of gember rokt (ó).
Snees die ien vinger dou buurman bie achterdeur van “Volk!” raip.

LES 18: ALLE WERKWOORDEN

Joe òfzundern

Iemand die zegt dat-ie zich even afzondert, gaat waarschijnlijk gewoon even naar de plee.
Onze oude kater zonderde zich af en vond een mooie plek om te sterven.

Stellen

Onze oudste stelt zijn huiswerk nog steeds uit, maar hij had het gisteren al moeten doen.
Als de leraar mij een vraag stelde, zei ik altijd wat-ie wilde horen.

Schudden

Opa schudt de kaarten nooit, daarom krijgen we altijd dezelfde als hij deelt.
Je deed melk in het flesje, schudde de boel even en je kon beginnen met pannenkoeken bakken.

Blieven

Het blijft een naar geluid als iemand met z'n nagels over het schoolbord krabt.
Mijn vrouw bleef maar staan aarzelen en liet mij wachten in de regen die met bakken uit de lucht kwam.

Waiten

Weet jij hoe laat de winkels nog open zijn? Ik had nog boodschappen willen doen.
Je wist toch wel dat je niet aan behoefde te bellen en gewoon binnen kon komen?

Joe òfzundern

Ain dij zegt dat e hom even òfzundert, gaat mainstekaans gewoon even noar schiethoes tou.
Ons olle koater zunderde hom òf en von n schier stee om te staarven.

Stellen

Ons oldste stelt zien hoeswaark nog aal oet, mor hai haar t guster al doun most (ó).
As leroar mie n vroag stelde, zee k aaltied wat of e heuren wol (ó).

Schudden

Opa schudt koarten nooit, doarom kriegten we aaltied de zulfdn as hai dailt.
Dees melk ien t fleske, schuddes boudel even en kons (ó) begunnen mit pankouken bakken.

Blieven

t Blift n maal geluud as ain mit noagels over schoulbord hìn kraabt.
Mien vraauw bleef mor stoan te drutjen en lait mie wachten ien regen dij mit bakken te lucht oet kwam.

Waiten

Waistoe hou loat of winkels nog open binnen? k Haar nog bos-schoppen doun wild.
Wis toch wel da's nait aanbellen huifdes en gewoon binnen-kommen (ó) kons (ó)?

LES 18: ALLE WERKWOORDEN

Kloagen

Zomers klaagt iedereen dat het te warm is en 's winters is het weer te koud.

Mevrouw Tillema klaagde voortdurend bij de politie dat haar burenen te veel lawaai maakten.

Speulen

Hij is nog maar zeven jaar oud, maar hij speelt alle tweestemmige inventies van Bach uit zijn hoofd.

Als wij Monopoly speelden, wilde ik altijd direct de Herestraat hebben.

Stappen

In die films van Laurel en Hardy is er altijd wel iemand die op een bananenschil stapt en uitglijdt.

De wethouder die vorig jaar is opgestapt, heeft zijn hoed bij ons aan de kapstok laten hangen.

Pakken

Zou je even een zakdoek voor mij mee willen nemen als je een pen uit het laatje pakt?

Wij pakten een trein later en kwamen veel te vroeg.

Vechten

Dus jij bent dat blauwe poppetje en je vecht tegen al die rooie?

Aan zijn littekens kun je zien dat onze hond al veel heeft gevochten.

Kloagen

Summers klagt elkenain dat t te waarm is en swinters is t weer te kòld.

Vraauw Tillemoa kloug aingoaal bie plietsie dat heur burenen te veul lewaai mouken.

Speulen

Hai is nog mor zeuven joar old, mor hai speult ale twijstemmege inventies van Bach oet kop.

As wie Monopoly speulden, wol (ó) k aaltied votdoadelk Herestroat hebben.

Stappen

Ien dij films van Laurel en Hardy is ter aaltied wel ain dij op n bananeschil stapt en oetglidit.

Wetholder dij vleden joar opstapt is, het zien houd bie ons aan kapstok hangen loaten.

Pakken

Zols (ó) mie even n buusdouk mitnemen willen as n pèn te loagje oet paks?

Wie pakten n traain loater en kwammen veuls te vroug.

Vechten

Dus doe bis dat blaauwe popke en vechts tegen aal dij rooien?

Aan zien dèllen kinnen je zain dat ons hond al n bult vochten (ó) het.

LES 19: ALLE WERKWOORDEN

Pruiven

Je proeft je eten niet, dus had ik ook niet zo uitgebreid hoeven koken.

Mevrouw Tillema proefde meteen dat haar gevulde koek over de datum was.

Kloppen

Veel mensen denken dat twee plus drie vijf is en dat klopt ook.

Je deed mij er geen plezier mee toen jij bij mij tegen het raam klopte.

Snoeven

Je doet de deur open en je snuift de lucht van de zee op.

Het paard snoof twee keer en liet merken dat-ie liever niemand op zijn rug had gehad.

Vergeeten

Je vergeet je sleutels regelmatig, daarom kun je ze beter in je zak doen.

Mijn vader stuurde naar links, maar vergat dat ze die weg hadden afgezet.

Schenken

De kastelein zegt dat het tijd is om naar huis te gaan en schenkt ons nog één keer in.

Daar heb je weer zo'n aanstellerig figuur die eerst zijn neus in een wijnglas steekt als-ie wat heeft ingeschonken.

Pruiven

Pruifs dien eten nait ins, dus haar k ook nait zo oetgebraaid koken huifd.

Vraauw Tillemoa pruifde votdoadelk dat heur gevulde koek over doatum was.

Kloppen

Veul mînsen denken dat twij plus drij vief is en dat komt (ó) ook goud.

Dees mie der gain pelzaaier mit doustoe bie mie tegen t roam kloptes.

Snoeven

Dus deur open en snofs (ó) lucht van zee op.

Peerd snoof twij moal en lait maarken dat e laiver gainent op rug had haar.

Vergeeten

Vergeets dien sleutels voak n moal, doarom kins heur beter ien buus doun.

Mien pa stuurde noar links, mor vergat dat ze dij weg òfzet haren.

Schenken

Kastelaain zegt dat t tied is om op hoes aan te goan en schenkt ons nog ain moal ien.

Doar hebben je weer zo'n eelsk figuur dij eerst zien neus ien n wienglas stekt as e wat ienschonken (ò) het.

LES 19: ALLE WERKWOORDEN

Wachten

Die blinde vrouw wacht al een uur op de bus en in de tussentijd zijn haar al drie voorbijgereden.

Huisdieren mochten het gemeentehuis niet binnenkomen en wachtten naast elkaar bij de voordeur.

Spoaren

Als je het uitrekt, spaart zo'n spaarlamp meer stroom dan centen. Je spaarde voor een bootje, maar je hebt het afgelost op je hypotheek.

Kloeven

Je kluift de botten af, maar je laat je groente liggen.

Wonderlijk nietwaar, dat zo'n klein piranhavisje zo'n groot beest helemaal afkloof?

Maaïen

Ik heb Mulder al vaak horen zeggen hoe graag hij het gras maait. Wesley maaide met zijn rechtervoet boven over de bal en werd meteen uit het veld gehaald.

Moaken

Het wordt tijd dat je de cv-ketel of de kapstok maakt, want iedereen zit met de jas aan in de kamer.

Er kwamen vier leeuwen op hem af rennen, maar dat maakte hem nog steeds niet zenuwachtig.

Wachten

Dij blinde vraauw wacht al n uur op bus en ien tied binnen heur der al drij veurbiereden.

Hoesdaaier moggen (ó) t gemaintehoes nait binnenkommen (ó) en wachtten noast nkander bie veurdeur.

Spoaren

As je t oetrekken, spoart zo'n spoarlaamp meer stroom as sinten. Spoardes veur n bootje, mor hes t òflòsd op dien hieptaik.

Kloeven

Klofs (ó) bonken òf, mor lets dien gruinte liggen.

Wonderliek, nait, dat zo'n leutje piranhaviske zo'n groot baist haildaal òfkloof?

Maaïen

k Heb Mulder al voak zeggen heurd hou geern of e t gras maait. Wesley maaide mit zien rechtervout boven over baal en wer votdoadelk te t veld oet hoald.

Moaken

t Wordt (ò) tied da's cv-ketel of kapstok moaks, want elkenain zit mit jaas aan ien koamer.

Der kwammen vaaier laiwen op hom òf runnen, mor dat mouk hom nog aal nait bunzelachteg.

LES 19: ALLE WERKWOORDEN

Griepen

De remklaauw is stuk waardoor-ie de remschijf niet goed genoeg meer vastgrijpt.

Ik hoefde niks meer te zeggen, je begreep al wat ik je wilde vertellen toen ik binnenkwam.

Dailen

Bij biologie had je kunnen leren hoe een cel zich deelt.

De wiskundeleraar deelde de overstaande kant van de driehoek door de schuine en zei dat je dan sinus had, of zoiets.

Gebeuren

Het gebeurt mij niet weer dat je mij zo beetneemt.

Ik heb hem gevraagd of-ie wilde stofzuigen, maar het zal mij benieuwen of het ook is gebeurd.

Wienden

Mijn vader windt zich altijd zo op over de plaatselijke politiek.

Ik wond een eind koperdraad om een stuk ijzer en hoopte dat-ie magnetisch zou worden.

Boegen

Ik had toch niet kunnen weten dat de weg hier naar rechts afbuigt?!

Uri stond te wachten voor de brug en boog nog een paar lepels krom.

Griepen

Remklaauw is stukkend woardeur e remschief nait meer goud genug vastgript.

k Huifde niks meer te zeggen, begreeps al wat of k die vertellen wol (ó) dou k binnenkwam.

Dailen

Bie biologie haars leren kind hou of n cel hom dailt.

Wiskundeleroar dailde overstoande kaant van drijhok deur schune en zee dat je din sinus haren, of zukswat.

Gebeuren

t Gebeurt mie nait weer da's mie zo bie neus hes.

k Heb hom vraagd of e stofzoegen wol (ó), mor t zel mie nij doun of t ook gebeurd is.

Wienden

Mien pa wiendt hom aaltied zo op over ploatselke politiek.

k Won (ó) n ind koperdroad om n stuk iezer en hoopte dat e magnetisch worden zol (ó).

Boegen

k Haar toch nait waiten kind dat weg hier noar rechts òfbogt (ó)?!

Uri ston (ó) te wachten veur brug en boog nog n stuk of wat lepels krom.

LES 20: ALLE WERKWOORDEN

Winnen

Je doet al vijfentwintig jaar mee aan de Staatsloterij, maar je wint nooit wat.

De eerste keer dat mevrouw Tillema meedeed, won ze een ton.

Groaven

Je graaft altijd grote gaten in de grond als je naar oude munten zoekt, maar misschien kun je beter een metaaldetector kopen.

Onze hond groef een gat onder het hek door en maakte dat-ie wegkwam.

Aarven

Jouw ouders zijn overleden, maar je erft niets.

Je erfde een gouden horloge dat nog van je opa is geweest.

Scheppen

De vrouw achter de toonbank scheidt meerdere soorten drop in een zakje.

De dominee schepte een flinke portie aardappelen op en vertelde in hoeveel dagen God de wereld schiep.

Opstoapeln

Stapel je de boeken die je nog moet lezen altijd boven op de kast?

De ober stapelde vijftien borden op elkaar en even later kon je horen dat-ie ze liet vallen.

Vlaigen

Mijn papa is in Berlijn, maar morgen vliegt-ie weer naar huis.

Er vloog een wesp tegen mijn hoofd die me wel had kunnen steken.

Winnen

Dus al vijfentwintig joar mit aan Stoatslötterij, mor wins nooit wat.

Eerste moal dat vraauw Tillemoa mitdee, won (ó) ze n tun.

Groaven

Grafs aaltied grote goaten ien grond as noar olle munten zöchs, mor meschain kins beter n metoaldetector kopen.

Ons hond grouf n gat onder t hek deur en mouk dat e votkwam.

Aarven

Dien ollu binnen oet tied kommen, mor aarfs niks.

Aarfdes n golden allozie dij nog van dien opa wèst het.

Scheppen

Vraauw achter teunbaank scheidt verschaaiden soorten drop ien n puutje.

Domie schepte n beste praan eerappels op en vertelde ien houveul doagen of God wereld schaip.

Opstoapeln

Stoapels bouken dijs nog lezen mos (ò) aaltied boven op kaast?

Ober stoapelde vieftien borden op nkander en even loater kons (ó) heuren dat e heur valen lait.

Vlaigen

Mien papbe is ien Berlien, mor mörgen vlugt e weer noar hoes tou.

Der vloog mie n weep tegen kop dij mie wel steken kind haar.

LES 20: ALLE WERKWOORDEN

Nemen

Als je naar Groningen gaat, neem je dan even een fles karnemelk voor mij mee?

Hij zei dat-ie al drie nachten niet heeft kunnen slapen, maar dat namen wij niet te serieus.

Kniepen

Waarom knijp je steeds in mijn arm als je mij wat wil laten zien? Ik kneep hem wel even toen ik plotseling politie achter de boom zag staan.

Heuren

Als de klok een uur wordt verzet, hoor jij dat altijd een dag te laat. Ik had liever koffie na willen hebben, maar er hoorde mango-ijs bij het menu.

Joe schoamen

Schaam jij je niet als je in de trein blijft zitten waar je er uit had ontmoeten?

De modder zat u tot aan de knieën, maar u schaamde zich nergens voor.

Trappen

Jos trapt op het gaspedaal, maar dat had de rem moeten zijn. Ik trapte een bal door het raam en ik deed of er niets aan de hand was.

Nemen

As noar Stad tou gaais, nems mie din even n fles zoepen mit? Hai zee dat e al drij nachten nait sloapen kind het, mor dat nammen wie nait te serieus.

Kniepen

Woarom knips mie aal ien aarm as mie wat zain loaten wils? k Kneep hom wel even dou k ien ainen plietsie achter boom stoan zaag.

Heuren

As klok n uur verzet wordt (ò), heurstoe dat aaltied n dag te loat. k Haar laiver kovvie noa hebben wild, mor der heurde mango-ijs bie t menu.

Joe schoamen

Schoams die nait as ien traain zitten blifs doars ter oet most (ó) haars?

Bragel zat joe aan knijen tou, mor ie/joe schoamden joe naargens veur.

Trappen

Jos trapt op gaspedaal, mor dat haar rem wezen most (ó). k Trapte n baal deur t roam en k dee of ter niks loos was.

LES 20: ALLE WERKWOORDEN

Schildern

Buurman schildert zijn kozijnen blauw, maar ik vind het niet mooi.
Er zat een naakte vrouw met een kruik in de hand op de kruk en
jij schilderde alleen haar gezicht.

Leunen

Die boom is verrot en moet worden gerooid omdat-ie tegen de
dakgoot aan leunt.
De boot lag scheef in het water doordat wij allemaal naar één kant
leunden.

Spreken

Een oude man spreekt mij aan op mijn gedrag en ik kan hem geen
ongelijk geven.
Ik had nog nooit voor zo veel mensen gesproken.

Breken

Het zweet breekt me uit als ik een spin zie lopen.
De lagere school waar ik naar toe ging, is vorig jaar afgebroken.

Schildern

Buurman schildert zien keziene blaauw, mor k mag t nait lieden.
Der zat n noakende vraauw mit n kroek ien haand op kruk en doe
schilderdes allain heur gezicht.

Leunen

Dij boom is verröt en mout reud worden (ò) omreden hai leunt
tegen dakgeut aan.
Boot laag schaif ien t wotter deurdats wie apmoal noar ain kaant
leunden.

Spreken

n Olle man sprekt mie aan op mien gedrag en k kin hom gain
ongeliek geven.
k Haar nog nooit veur zo veul minsen sproken.

Breken

Zwait brekt mie oet as k n spin lopen zai.
Legere schoul doar k hingoan heb, is vleden joar òfbroken.